

UGC NET 2022 PUNJABI

Topic:- 24_PARTA_S1

1) ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਮਾਨਵਿਕੀ: ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ?

[Question ID = 906][Question Description = 101_24_Punjabi_OCT22_Q01]

1. ਅਤਰ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3621]

2. ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ

[Option ID = 3622]

3. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3623]

4. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

[Option ID = 3624]

2) ਭਾਸ਼ਕੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਸਹੀ ਜੁੱਟ ਦੱਸੋ:

a. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ   i. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਰਸੀ

b. ਆਤਮਜੀਤ ਸਿੰਘ   ii. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ

c. ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ   iii. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ

d. ਮਨਮੋਹਨ   iv. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਂਗਰਾ

[Question ID = 907][Question Description = 102_24_Punjabi_OCT22_Q02]

1. a-iii

[Option ID = 3625]

2. b-iv

[Option ID = 3626]

3. c-ii

[Option ID = 3627]

4. d-i

[Option ID = 3628]

3) ਸੁਕਦੇਵ ਸ਼ਰਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਵਿ-ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਨਾਮ ਉਪਲਬਧ ਹੈ:

[Question ID = 908][Question Description = 103_24_Punjabi_OCT22_Q03]

1. ਰਸ ਸ਼ਾਸਤਰ

[Option ID = 3629]

2. ਯੁਨੀ ਸ਼ਾਸਤਰ

[Option ID = 3630]

3. ਰੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ

[Option ID = 3631]

4. ਅਲੰਕਾਰ ਸ਼ਾਸਤਰ

[Option ID = 3632]

4) ਸਿੰਗਾਰ ਰਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਪੁਲਤਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ:

[Question ID = 909][Question Description = 104_24_Punjabi_OCT22_Q04]

1. ਸੰਯੋਗ ਅਵਸਥਾ

[Option ID = 3633]

2. ਵਿਯੋਗ ਅਵਸਥਾ

[Option ID = 3634]

3. ਉਲਾਸ

[Option ID = 3635]

4. ਆਵੇਗ

[Option ID = 3636]

5) ਨਿਰਵਿਅਕਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤ (Theory of impersonality) ਅਨੁਸਾਰ ਕਵਿਤਾ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ।

[Question ID = 910][Question Description = 105_24_Punjabi_OCT22_Q05]

1. ਚੌਲਾਂ ਬਾਰਤ

[Option ID = 3637]

2. ਮਿਸ਼ੈਲ ਫੂਕੇ

[Option ID = 3638]

3. ਟੀ. ਐੱਸ. ਈਲੀਅਟ

[Option ID = 3639]

4. ਜਾਕ ਦੌਰਿਦਾ

[Option ID = 3640]

6) 'ਜੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡੇ ਸੋਈ ਪਿੰਡੇ ਜੇ ਖੋਜੇ ਸੋ ਪਾਵੈ, ਕਾਵਿ ਕਥਨ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਭਗਤ ਕਵੀ ਦੀ ਬਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ?

[Question ID = 911][Question Description = 106_24_Punjabi_OCT22_Q06]

1. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ

[Option ID = 3641]

2. ਭਗਤ ਪੀਪਾ

[Option ID = 3642]

3. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ

[Option ID = 3643]

4. ਭਗਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ

[Option ID = 3644]

7) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਧਰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਕਿਸ ਜੋਗੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

[Question ID = 912][Question Description = 107_24_Punjabi_OCT22_Q07]

1. ਗੋਰਖ ਨਾਥ

[Option ID = 3645]

2. ਮਛੰਦਰ ਨਾਥ

[Option ID = 3646]

3. ਚਰਪਟ ਨਾਥ

[Option ID = 3647]

4. ਭੰਗਰ ਨਾਥ

[Option ID = 3648]

8) ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਮਜਲਿਸ ਸੂਫੀਵਾਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਸ ਫ਼ਾਰਸੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ?

[Question ID = 913][Question Description = 108_24_Punjabi_OCT22_Q08]

1. ਸਿਰਾਜ ਉਲ ਅੱਲੀਆ

[Option ID = 3649]

2. ਰਾਹਤ ਅਲ ਕਲੁਬ

[Option ID = 3650]

3. ਮਨਤਕੁਤੈਰ

[Option ID = 3651]

4. ਫ਼ਵਾਇਦ ਉਸਾਲਿਕੈਨ

[Option ID = 3652]

9) ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫ਼ੀ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੂਫ਼ੀ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਜੁੱਟ ਹੈ:

[Question ID = 914][Question Description = 109_24_Punjabi_OCT22_Q09]

1. ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ, ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ, ਗੁਲਾਮ ਫ਼ਰੀਦ, ਸ਼ਾਹ ਸਰਫ਼ ਬਟਾਲਵੀ

[Option ID = 3653]

2. ਸ਼ੇਖ਼ ਫ਼ਰੀਦ, ਸ਼ਾਹ ਮੁਰਾਦ, ਅਲੀ ਹੈਦਰ, ਗੁਲਾਮ ਫ਼ਰੀਦ

[Option ID = 3654]

3. ਸੁਲਤਾਨ ਬਾਹੂ, ਸ਼ਾਹ ਸਰਫ਼ ਬਟਾਲਵੀ, ਸ਼ਾਹ ਮੁਰਾਦ, ਵਜ਼ੀਦ

[Option ID = 3655]

4. ਸ਼ਾਹ ਮੁਰਾਦ, ਸ਼ਾਹ ਸਰਫ਼ ਬਟਾਲਵੀ, ਸੁਲਤਾਨ ਬਾਹੂ, ਵਜ਼ੀਦ

[Option ID = 3656]

10) ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦੇ ਚਿਸਤੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦਾ ਬਾਨੀ ਹੈ:

[Question ID = 915][Question Description = 110_24_Punjabi_OCT22_Q10]

1. ਖਵਾਜਾ ਬਾਯਜ਼ੀਦ ਬਿਸਤਾਮੀ

[Option ID = 3657]

2. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਆਰੂਫ਼ ਅਲ ਕਰਖੀ

[Option ID = 3658]

3. ਖਵਾਜਾ ਅਬੂ ਇਸਹਾਕ ਸਾਮੀ

[Option ID = 3659]

4. ਖਵਾਜਾ ਅਬਦੁਲ ਵਾਹਿਦ ਬਿਨ ਜ਼ੈਦ

[Option ID = 3660]

11) "ਚਲੋ ਦੇਖੀਏ ਉਸ ਮਸਤਾਨ ਤੇ ਨੂੰ, ਜਿਉਂ ਤ੍ਰਿੰਵਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪਈ ਏ ਧੁੰਮ।

ਉਹ ਤੇ ਮੈਂ ਵਹਿਦਤ ਵਿਚ ਰੰਗਦਾ ਏ, ਨਹੀਂ ਪੁਛਦਾ ਜਾਤ ਦੇ ਕੀ ਹੋ ਤੁਮ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ ਕਿਸ ਸੂਫ਼ੀ ਕਵੀ ਦੀਆਂ ਹਨ ?

[Question ID = 916][Question Description = 111_24_Punjabi_OCT22_Q11]

1. ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ

[Option ID = 3661]

2. ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ

[Option ID = 3662]

3. ਅਲੀ ਹੈਦਰ

[Option ID = 3663]

4. ਗੁਲਾਮ ਫ਼ਰੀਦ

[Option ID = 3664]

12) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ:

- ਇੱਕ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿੱਸੇ ਜਿਹੜੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਘੋਲ ਦਾ ਅੰਤ ਸੁਖਾਤਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਦੂਜੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਉਹ ਕਿੱਸੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਹੋਈ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ, ਕਿੱਸੇ ਦੀ ਕਥਾ ਕਿਸੇ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
- ਤੀਜੀ ਕਿਸਮ ਵਿਚ ਕਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਯਥਾਰਥਕ ਕਾਰਨ ਲੱਭ ਕੇ ਚਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਦੁਖਾਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਗਵੰਡ ਕਿਸ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ:

[Question ID = 917][Question Description = 112_24_Punjabi_OCT22_Q12]

1. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3665]

2. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3666]

3. ਅਤਰ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3667]

4. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3668]

13) ਦੋਹੀਂ ਦਲੀਂ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਰਣ ਸੂਰੇ ਗੜਕਣ

ਚੜ੍ਹ ਤੋਪਾਂ ਗੱਡੀ ਢੁੱਕੀਆਂ, ਲੱਖ ਸੰਗਲ ਖੜਕਣ

ਉਹ ਦਾਰੂ ਖਾਂਦੀਆਂ ਗੋਹਲੀਆਂ, ਮਣ ਗੋਲੇ ਰੜਕਣ

ਉਹ ਦਾਗ਼ ਪਲੀਤੇ ਛੱਡੀਆਂ, ਵਾਂਗ ਬਦਲ ਕੜਕਣ

ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ:

[Question ID = 918][Question Description = 113_24_Punjabi_OCT22_Q13]

1. ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ

[Option ID = 3669]

2. ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ

[Option ID = 3670]

3. ਮਣਕ

[Option ID = 3671]

4. ਨਜ਼ਾਬਤ

[Option ID = 3672]

14) 'ਵਾਰ ਜੋਧੇ ਵੀਰੇ ਪੂਰਬਾਈ ਕੀ' ਵਿਚ ਟੱਕਰ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

[Question ID = 919][Question Description = 114_24_Punjabi_OCT22_Q14]

1. ਪਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ

[Option ID = 3673]

2. ਆਪਸੀ ਈਰਖਾ ਦੇ ਕਰਕੇ

[Option ID = 3674]

3. ਰਾਜਭਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ

[Option ID = 3675]

4. ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਕਰਕੇ

[Option ID = 3676]

15) ਜੰਗਨਾਮਾ ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕਿਤ ਕਵੀ ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਹੜੇ ਛੰਦਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ:

[Question ID = 920][Question Description = 115_24_Punjabi_OCT22_Q15]

1. ਬੈਂਤ ਅਤੇ ਦਵਈਆ

[Option ID = 3677]

2. ਦੋਹਰਾ ਅਤੇ ਕਬਿੱਤ

[Option ID = 3678]

3. ਸਵੱਯਾ ਅਤੇ ਕੁੰਡਲੀਆ

[Option ID = 3679]

4. ਸਵੱਯਾ ਅਤੇ ਸੋਰਠਾ

[Option ID = 3680]

16) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਜੁੱਟ ਸਹੀ ਹੈ?

[Question ID = 921][Question Description = 116_24_Punjabi_OCT22_Q16]

1. ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮਸਾਖੀ---ਪੈੜੇ ਮੋਖੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ

[Option ID = 3681]

2. ਸੰਭੂ ਨਾਥ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਪੱਤਰੀ---ਆਦਿ ਸਾਖੀਆਂ

[Option ID = 3682]

3. ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ---ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਵਲੀ

[Option ID = 3683]

4. ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ---ਵਲੈਤ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ

[Option ID = 3684]

17) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਹੈ:

[Question ID = 922][Question Description = 117_24_Punjabi_OCT22_Q17]

1. ਭਾਈ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3685]

2. ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3686]

3. ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3687]

4. ਭਾਈ ਚਉਪਾ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3688]

18) ਜਨਮਸਾਖੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਤਾਰਕਿਕ ਅਧਿਐਨ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕਰਤਾ ਕੌਣ ਹੈ?

[Question ID = 923][Question Description = 118_24_Punjabi_OCT22_Q18]

1. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3689]

2. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3690]

3. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3691]

4. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3692]

19) 'ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਦ੍ਰਿੜਾਉਂਦੀ ਹੈ', ਇਹ ਕਥਨ ਕਿਸ ਪੱਛਮੀ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਹੈ:

[Question ID = 924][Question Description = 119_24_Punjabi_OCT22_Q19]

1. ਹਰਬਰਟ ਰੀਡ

[Option ID = 3693]

2. ਮਿਸ਼ੈਲ ਰਿਫ਼ਾਤੇਰੇ

[Option ID = 3694]

3. ਸਟੀਫ਼ਨ ਉਲਮਾਨ

[Option ID = 3695]

4. ਜਾਫ਼ਰੀ ਲੀਚ

[Option ID = 3696]

20) "ਮਹਾਨ ਵਾਰਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਚਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਜੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਾਜ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਲਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਚੇਤਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੀ ਉਪਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਇਹ ਕਥਨ ਕਿਸ ਵਾਰਤਕ-ਚਿੰਤਕ ਦਾ ਹੈ:

[Question ID = 925][Question Description = 120_24_Punjabi_OCT22_Q20]

1. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3697]

2. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ

[Option ID = 3698]

3. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ

[Option ID = 3699]

4. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3700]

21) "ਮੈਂ, ਅਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਪਾਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਦਵੰਦਵਾਦੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ)" ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੈ:

[Question ID = 926][Question Description = 121_24_Punjabi_OCT22_Q21]

1. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

[Option ID = 3701]

2. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ

[Option ID = 3702]

3. ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਲੀ

[Option ID = 3703]

4. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ

[Option ID = 3704]

22) "ਸੂਰਜ ਭੱਜ ਵੱਡਿਆ ਵਿੱਚ ਬਦਲੀ, ਡਰਦਾ ਲਿਸ਼ਕ ਨਾ ਮਾਰੇ।" ਕਾਵਿ-ਤੁਕ ਦੇ ਅਲੰਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ:

[Question ID = 927][Question Description = 122_24_Punjabi_OCT22_Q22]

1. ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ

[Option ID = 3705]

2. ਅਤਿਕਥਨੀ

[Option ID = 3706]

3. ਉਪਮਾ

[Option ID = 3707]

4. ਅਨੁਪ੍ਰਾਸ

[Option ID = 3708]

23) ਪ੍ਰਯੋਗਵਾਦੀ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਜੁੱਟ ਹੈ:

[Question ID = 928][Question Description = 123_24_Punjabi_OCT22_Q23]

1. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ - ਅਜਾਇਬ ਕਮਲ - ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ
[Option ID = 3709]
2. ਅਜਾਇਬ ਕਮਲ - ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ - ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ
[Option ID = 3710]
3. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ - ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ - ਅਜਾਇਬ ਕਮਲ
[Option ID = 3711]
4. ਅਜਾਇਬ ਹੁੰਦਲ - ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ - ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ
[Option ID = 3712]

24) ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਵਾਦੀ/ਆਧੁਨਿਕ ਕਵਿਤਾ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਕਾਵਿ-ਧਾਰਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਕਾਨਕੀ ਨਿਖੇੜ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੁਝਾਰ/ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਜਨਮ ਪ੍ਰਯੋਗਵਾਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਇਆ ਬਲਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਪੜਾਅ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਆਰਥਕ ਅਧਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਾਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜਕ-ਇਤਿਹਾਸਕ-ਅਨੁਭਵ ਸਾਰ ਦਾ ਹੀ ਗੁਣਾਤਮਕ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਡੂੰਘਾ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਕਿਸ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਾਹਿਤ ਚਿੰਤਕ ਦਾ ਹੈ:

[Question ID = 929][Question Description = 124_24_Punjabi_OCT22_Q24]

1. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
[Option ID = 3713]
2. ਟੀ. ਆਰ. ਵਿਨੋਦ
[Option ID = 3714]
3. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ
[Option ID = 3715]
4. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਵੀ
[Option ID = 3716]

25) 'ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਲੋਕ ਜੀਵਨ' ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਮੂਲ ਲੇਖਕ ਹੈ:

[Question ID = 930][Question Description = 125_24_Punjabi_OCT22_Q25]

1. ਜਾਰਜ ਲੂਕਾਚ
[Option ID = 3717]
2. ਤੇਦੋਰੋਵ
[Option ID = 3718]
3. ਐਡਵਿਨ ਮਿਊਰ
[Option ID = 3719]
4. ਰੈਲਫ ਫ਼ਾਕਸ
[Option ID = 3720]

26) ਵਿਧਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਜਾਵੀਏ ਤੋਂ ਨਾਵਲ ਇਕ ਲੰਮੀ ਗੱਦ-ਕਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਥਾਰਥ ਦੇ ਚਿਤਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਹੋਰ ਤਮਾਮ ਰੂਪਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾਵਲ ਵੀ ਇਕ ਗਾਲਪਨਿਕ ਵਸਤੂ ਹੈ ਪਰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੰਗਰੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਯਥਾਰਥ ਹੋਣ ਦਾ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਵਲ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਹੈ:

[Question ID = 931][Question Description = 126_24_Punjabi_OCT22_Q26]

1. ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦਵੇਸ਼ਵਰ
[Option ID = 3721]
2. ਟੀ. ਆਰ. ਵਿਨੋਦ

[Option ID = 3722]

3. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ

[Option ID = 3723]

4. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਰਰਾ

[Option ID = 3724]

27) ਪੁਸਤਕ 'ਇੱਕ ਮਰੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ' ਲਈ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 932][Question Description = 127_24_Punjabi_OCT22_Q27]

1. ਕਹਾਣੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਜੀਵਨ ਦਵੰਦ

[Option ID = 3725]

2. ਨਾਵਲ, ਮਨਮੋਹਨ, ਆਧੁਨਿਕ ਮਨੋ-ਦਵੰਦ

[Option ID = 3726]

3. ਕਹਾਣੀ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਕਿਸਾਨੀ ਯਥਾਰਥਿਕ ਦਵੰਦ

[Option ID = 3727]

4. ਨਾਵਲ, ਫਖਰ ਜਮਾਨ, ਵਿਅਕਤੀ-ਸਮਾਜ-ਮਨੋਦਵੰਦ

[Option ID = 3728]

28) ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਰਘੁਬੀਰ ਚੰਡ ਨੂੰ ਕਿਸ ਆਲੋਚਕ ਨੇ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਵਾਰਸ ਕਿਹਾ ਹੈ?

[Question ID = 933][Question Description = 128_24_Punjabi_OCT22_Q28]

1. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਵੀ

[Option ID = 3729]

2. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰ

[Option ID = 3730]

3. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

[Option ID = 3731]

4. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ

[Option ID = 3732]

29) ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਸਹਿਗਲ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਹਿਜਰਤ' ਕਿਸ ਆਚਲਿਕ ਬੋਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ:

[Question ID = 934][Question Description = 129_24_Punjabi_OCT22_Q29]

1. ਹਿੰਦਕੋ

[Option ID = 3733]

2. ਪਸ਼ਤੋ

[Option ID = 3734]

3. ਸਰਾਇਕੀ

[Option ID = 3735]

4. ਡੋਗਰੀ

[Option ID = 3736]

30) ਨੁੱਕਤ ਨਾਟਕ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ:

[Question ID = 935][Question Description = 130_24_Punjabi_OCT22_Q30]

1. ਬਿੰਬ

[Option ID = 3737]

2. ਵਿਅੰਗ

[Option ID = 3738]

3. ਮਨੋਬਚਨੀ

[Option ID = 3739]

4. ਨੀਵੀਂ ਸੁਰ

[Option ID = 3740]

31) 'ਪੱਛਮੀ ਸਾਹਿਤ-ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ਾਸਤਰ (ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਵੇਚਨ)' ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੈ:

[Question ID = 936][Question Description = 131_24_Punjabi_OCT22_Q31]

1. ਰੋਸ਼ਨ ਲਾਲ ਅਹੂਜਾ

[Option ID = 3741]

2. ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ

[Option ID = 3742]

3. ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ

[Option ID = 3743]

4. ਚਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ

[Option ID = 3744]

32) ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਮੇਰੀ ਪਸੰਦ' ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸ ਨਾਟਕ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ:

[Question ID = 937][Question Description = 132_24_Punjabi_OCT22_Q32]

1. ਤਖ਼ਤ ਲਚੌਰ

[Option ID = 3745]

2. ਸਤਰੰਗ

[Option ID = 3746]

3. ਛਤਿਆਂ ਦਾ ਗੀਤ

[Option ID = 3747]

4. ਕੁਕੁਨਸ

[Option ID = 3748]

33) ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਾਟਕਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਾਟ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰ ਤਿੰਨ ਧਰਾਤਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਧਰਾਤਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ?

[Question ID = 938][Question Description = 133_24_Punjabi_OCT22_Q33]

1. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਹਾਰ

[Option ID = 3749]

2. ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਚਿਤਰਨ

[Option ID = 3750]

3. ਰਾਜਸੀ ਚੇਤਨਾ

[Option ID = 3751]

4. ਰੰਗਮੰਚ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਐਬਸਰਡ ਸ਼ੈਲੀ

[Option ID = 3752]

34) ਅਜਮੇਰ ਐਲਖ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਝਨਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ' ਦਾ ਪਾਤਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ:

[Question ID = 939][Question Description = 134_24_Punjabi_OCT22_Q34]

1. ਸੁੱਧ ਮਲਵਈ

[Option ID = 3753]

2. ਤੌਤਲੀ-ਮਲਵਈ

[Option ID = 3754]

3. ਬਿਹਾਰੀ ਰਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

[Option ID = 3755]

4. ਅਪਭਾਸ਼ਾ ਰਲੀ ਮਲਵਈ

[Option ID = 3756]

35) ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਅਚਾਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਦਰ ਹੈ :

[Question ID = 940][Question Description = 135_24_Punjabi_OCT22_Q35]

1. ਪ੍ਰਾਚੁਣਾਚਾਰੀ

[Option ID = 3757]

2. ਸੁਧੀਨਤਾ ਦਾ ਜੀਵਨ

[Option ID = 3758]

3. ਬਹਾਦਰੀ

[Option ID = 3759]

4. ਧਾਰਮਿਕਤਾ

[Option ID = 3760]

36) ਪ੍ਰਮਾਣਵਾਦੀ ਅਖਾਣਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ:

[Question ID = 941][Question Description = 136_24_Punjabi_OCT22_Q36]

1. ਇਹ ਅਖਾਣ ਰੂਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

[Option ID = 3761]

2. ਇਹ ਅਖਾਣ ਅੰਖਰੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[Option ID = 3762]

3. ਇਹ ਅਖਾਣ ਅੰਖਰੀ ਅਤੇ ਰੂਪਕ ਦੋਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[Option ID = 3763]

4. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖਾਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖਵਾਦੀ ਅਖਾਣ ਵੀ ਕਹਿ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[Option ID = 3764]

37) ਕੋਠੀ ਆਟਾ ਰੀਤ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ:

[Question ID = 942][Question Description = 137_24_Punjabi_OCT22_Q37]

1. ਜਨਮ ਨਾਲ

[Option ID = 3765]

2. ਨਵੇਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਨਾਲ

[Option ID = 3766]

3. ਵਿਆਹ ਨਾਲ

[Option ID = 3767]

4. ਮੌਤ ਨਾਲ

[Option ID = 3768]

38) 'ਖਿਉੜੇ' ਵੰਨਗੀ ਹੈ:

[Question ID = 943][Question Description = 138_24_Punjabi_OCT22_Q38]

1. ਲੋਕ ਨਾਟਕ

[Option ID = 3769]

2. ਲੋਕ ਕਹਾਣੀ

[Option ID = 3770]

3. ਲੋਕ ਖੇਡ

[Option ID = 3771]

4. ਲੋਕ ਨਾਚ

[Option ID = 3772]

39) 'Folk Art of the Punjab' ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੈ:

[Question ID = 944][Question Description = 139_24_Punjabi_OCT22_Q39]

1. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਥਿੰਦ

[Option ID = 3773]

2. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

[Option ID = 3774]

3. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ

[Option ID = 3775]

4. ਕੰਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ

[Option ID = 3776]

40) 'Linguistic Follies of the Subcontinent' ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੈ:

[Question ID = 945][Question Description = 140_24_Punjabi_OCT22_Q40]

1. ਕੋਲਿਨ ਪੀ. ਮਸੀਕਾ

[Option ID = 3777]

2. ਮਨਜੂਰ ਏਜਾਜ਼

[Option ID = 3778]

3. ਡੇਵਿਡ ਫਰਾਉਲੋ

[Option ID = 3779]

4. ਸਿਬਤੁਲ ਹਸਨ ਜ਼ੈਗਮ

[Option ID = 3780]

41) ਆਰਕੀ ਯੁਨੀਮ (Archiphoneme) ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ:

[Question ID = 946][Question Description = 141_24_Punjabi_OCT22_Q41]

1. ਚੌਮਨ ਜੈਕਬਸਨ

[Option ID = 3781]

2. ਸੋਸਿਊਰ

[Option ID = 3782]

3. ਚੌਮਸਕੀ

[Option ID = 3783]

4. ਤਰੂਬਤਜਕਾਏ

[Option ID = 3784]

42) ਵਿਆਕਰਨ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ 'ਕਾਰਕ' ਹੈ:

[Question ID = 947][Question Description = 142_24_Punjabi_OCT22_Q42]

1. ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਇਕਾਈ

[Option ID = 3785]

2. ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ

[Option ID = 3786]

3. ਸ਼ਬਦ ਸ਼੍ਰੇਣੀ

[Option ID = 3787]

4. ਭਾਸ਼ਾਈ ਇਕਾਈ

[Option ID = 3788]

43) 'ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਬਿਮਾਰ ਸਾਂ' ਵਾਕ ਵਿਚ "ਸਾਂ" ਹੈ:

[Question ID = 948][Question Description = 143_24_Punjabi_OCT22_Q43]

1. ਮੁੱਖ ਕਿਰਿਆ

[Option ID = 3789]

2. ਸਹਾਇਕ ਕਿਰਿਆ

[Option ID = 3790]

3. ਸੰਸਰਗੀ ਕਿਰਿਆ

[Option ID = 3791]

4. ਸੰਚਾਲਕ ਕਿਰਿਆ

[Option ID = 3792]

44) 'ਹਰਜੀਤ ਅਟਵਾਲ ਨੂੰ 'ਨਸਲੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਸੋਸ਼ਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਾ ਰਚਣਹਾਰ' ਕਿਸ ਆਲੋਚਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

[Question ID = 949][Question Description = 144_24_Punjabi_OCT22_Q44]

1. ਹਰੀਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ

[Option ID = 3793]

2. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ

[Option ID = 3794]

3. ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ

[Option ID = 3795]

4. ਕੈਲਾਸ਼ਪੁਰੀ

[Option ID = 3796]

45) ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖੋਜ ਰਸਾਲਾ 'ਖੋਜ' ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣਾ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ:

[Question ID = 950][Question Description = 145_24_Punjabi_OCT22_Q45]

1. 1976 ਵਿਚ

[Option ID = 3797]

2. 1978 ਵਿਚ

[Option ID = 3798]

3. 1980 ਵਿਚ

[Option ID = 3799]

4. 1982 ਵਿਚ

[Option ID = 3800]

46) 'ਮੇਰਾ ਦੇਸ ਮੇਰੇ ਲੋਕ' ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦਕ ਦਾ ਸਹੀ ਜੁੱਟ ਦੱਸੋ:

a. ਸੁਧਾ ਮੂਰਤੀ   i. ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਗੋਇਲ

b. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੂਰਤੀ   ii. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

c. ਸੁਧਾ ਭਾਰਤੀ   iii. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ

d. ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਸੁਕਲ   iv. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ

[Question ID = 951][Question Description = 146_24_Punjabi_OCT22_Q46]

1. a-iii

[Option ID = 3801]

2. b-i

[Option ID = 3802]

3. c-iv

[Option ID = 3803]

4. d-ii

[Option ID = 3804]

47) ਐੱਲ. ਐੱਸ. ਏ. (LSA) ਸਟਾਈਲ ਸੀਟ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ:

[Question ID = 952][Question Description = 147_24_Punjabi_OCT22_Q47]

1. Linguistic Society of America

[Option ID = 3805]

2. Linguist's Society of America

[Option ID = 3806]

3. Linguistics Society of America

[Option ID = 3807]

4. Language Sheet Association

[Option ID = 3808]

48) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹਨ:

a. ਸੰਯੁਕਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਮਕਾਲੀ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਪੂਰਵਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਇਕੱਠੇ ਸਮੁੱਚਤਾ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰ-ਸਾਫ਼ੀ ਸਮੁੱਚੀ ਚੇਤਨਾ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

b. ਸੰਯੁਕਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਕਲਪਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਅਤਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨਤਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਵੀਨਤਮ ਸਰੂਪ ਦੀ ਇਕਾਗਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪਰਖਣ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ।

c. ਸੰਯੁਕਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਣਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆਉਣਾ ਹੈ।

d. ਸੰਯੁਕਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਰਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਹੈ।

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 953][Question Description = 148_24_Punjabi_OCT22_Q48]

1. a, b, c

[Option ID = 3809]

2. a, c, d

[Option ID = 3810]

3. a, b, d

[Option ID = 3811]

4. b, c, d

[Option ID = 3812]

49) ਕੁੰਤਕ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛੇਤਰ-ਵਕ੍ਰਤਾ ਦੇ ਉਪਭੇਦਾਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

a. ਕਾਲ ਵਕ੍ਰਤਾ

b. ਸ਼ਬਦ ਵਕ੍ਰਤਾ

c. ਵਚਨ ਵਕ੍ਰਤਾ

d. ਕਾਰਕ ਵਕ੍ਰਤਾ

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ :

[Question ID = 954][Question Description = 149_24_Punjabi_OCT22_Q49]

1. a, c, d

[Option ID = 3813]

2. b, c, d

[Option ID = 3814]

3. a, b, c

[Option ID = 3815]

4. a, b, d

[Option ID = 3816]

50) 'ਕਾਵਿ' ਅਨੁਕਰਣਾਤਮਕ ਕਲਾ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਸ ਦਾ ਮਤ ਹੈ?

- a. ਪਲੈਟੋ
- b. ਲਾਕਾਂ
- c. ਫਰਾਇਡ
- d. ਅਰਸਤੂ

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

[Question ID = 955][Question Description = 150_24_Punjabi_OCT22_Q50]

1. a ਅਤੇ d

[Option ID = 3817]

2. b ਅਤੇ c

[Option ID = 3818]

3. c ਅਤੇ d

[Option ID = 3819]

4. a ਅਤੇ c

[Option ID = 3820]

51) ਜੰਗਨਾਮੇ ਦੀ ਵਿਧਾ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹਨ:

- a. ਜੰਗਨਾਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਆਧਾਰਿਤ ਕਿਸੇ ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਸਮੇਟਣ ਵਾਲੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।
- b. ਜੰਗਨਾਮਾ ਫ਼ਾਰਸੀ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਤਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਵੀ ਹਨ।
- c. ਜੰਗਨਾਮਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੈਂਤ ਛੰਦ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- d. ਜੰਗਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਇਕ ਵਿਚ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸਹਿਣ ਸ਼ਕਤੀ, ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਮਨੋਬਲ ਆਦਿ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

[Question ID = 956][Question Description = 151_24_Punjabi_OCT22_Q51]

1. a, b, c

[Option ID = 3821]

2. b, c, d

[Option ID = 3822]

3. a, b, d

[Option ID = 3823]

4. a, c, d

[Option ID = 3824]

52) ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਕਾਲ-ਖੰਡ ਦੌਰਾਨ ਕਿੱਸਾ-ਕਾਵਿ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ-2 ਕਥਾ

ਵੰਨਗੀਆਂ ਹਾਸਲ ਹਨ:

- a. ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ
- b. ਯੂਸਫ਼ ਜੁਲੈਖਾਂ
- c. ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂੰ
- d. ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾ

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

[Question ID = 957][Question Description = 152_24_Punjabi_OCT22_Q52]

1. b, c, d

[Option ID = 3825]

2. a, b, c

[Option ID = 3826]

3. a, d, c

[Option ID = 3827]

4. a, b, d

[Option ID = 3828]

53) ਪ੍ਰਯੋਗਵਾਦੀ ਕਾਵਿ ਦੇ ਆਧਾਰ-ਸੂਤਰ ਹਨ:

a. ਦੁਬਿਧਾ

b. ਇਕਲਾਪਾ

c. ਵਿਸੰਗਤੀ

d. ਭੂ-ਚੇਰਵਾ

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹਨ :

[Question ID = 958][Question Description = 153_24_Punjabi_OCT22_Q53]

1. b, c, d

[Option ID = 3829]

2. a, b, d

[Option ID = 3830]

3. a, b, c

[Option ID = 3831]

4. a, c, d

[Option ID = 3832]

54) ਆਤਮਜੀਤ ਦੀਆਂ ਨਾਟ-ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਵਰਗ ਹੈ:

a. ਕਬਰਸਤਾਨ, ਸਹਿਰ ਬੀਮਾਰ ਹੈ

b. ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਸੁੱਕਾ ਸਮੁੰਦਰ

c. ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਪੁਸ਼ਤਾਂ

d. ਪੂਰਨ, ਕੈਮਲੂਪਸ ਦੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

[Question ID = 959][Question Description = 154_24_Punjabi_OCT22_Q54]

1. a ਅਤੇ d

[Option ID = 3833]

2. b ਅਤੇ c

[Option ID = 3834]

3. c ਅਤੇ d

[Option ID = 3835]

4. a ਅਤੇ b

[Option ID = 3836]

55) ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੇਖੋਂ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਜੁੱਟ ਹੈ:

- a. ਕਲਾਕਾਰ - ਦਮਯੰਤੀ
- b. ਵਾਰਸ - ਲਹੂ ਸਿੱਟੀ
- c. ਰਾਜਾ ਪੋਰਸ--ਸੋਭਾ ਸ਼ਕਤੀ
- d. ਨਾਰਕੀ - ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਨੌਛੀ

ਸਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 960][Question Description = 155_24_Punjabi_OCT22_Q55]

1. a ਅਤੇ b

[Option ID = 3837]

2. a ਅਤੇ d

[Option ID = 3838]

3. c ਅਤੇ d

[Option ID = 3839]

4. b ਅਤੇ c

[Option ID = 3840]

56) ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੂਪ-ਵਿਧਾਨ ਵਾਲੇ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਹਨ :

- a. ਕੀਰਨਾ
- b. ਟੋਪਾ
- c. ਅਲਾਹੁਈ
- d. ਅਖਾਣ

ਸਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 961][Question Description = 156_24_Punjabi_OCT22_Q56]

1. a, b, c

[Option ID = 3841]

2. b, c, d

[Option ID = 3842]

3. a, b, d

[Option ID = 3843]

4. a, c, d

[Option ID = 3844]

57) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸੂਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ:

- a. ਪ੍ਰਾਣਤਾ ਦੇ ਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ
- b. ਸਘੋਸ਼ ਮਹਾਂਪ੍ਰਾਣ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ
- c. ਪ੍ਰਾਣਤਾ ਤੇ ਘੋਸ਼ਤਾ ਦੇ ਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ
- d. ਸੂਰ ਯੰਤਰੀ /ਹ/ਧੁਨੀ ਦੇ ਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ :

[Question ID = 962][Question Description = 157_24_Punjabi_OCT22_Q57]

1. a ਅਤੇ b

[Option ID = 3845]

2. a ਅਤੇ c

[Option ID = 3846]

3. d ਅਤੇ c

[Option ID = 3847]

4. b ਅਤੇ d

[Option ID = 3848]

58) ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹਨ:

- a. ਡਿਜੀਟਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੇ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
- b. ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਸੰਦੇਹਜਨਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- c. ਸੋਫਟ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਨੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਨਕਲ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।
- d. ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਹੀ ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸ੍ਰੋਤ ਹੈ।

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ :

[Question ID = 963][Question Description = 158_24_Punjabi_OCT22_Q58]

1. b, c, d

[Option ID = 3849]

2. a, c, d

[Option ID = 3850]

3. a, b, d

[Option ID = 3851]

4. a, b, c

[Option ID = 3852]

59) ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹਨ:

- a. ਅਮਰੀਕੀ ਨਵਾਲੋਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕਤਾ ਹੈ।
- b. ਅਮਰੀਕੀ ਨਵਾਲੋਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਨਿਕਟ ਅਧਿਐਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।
- c. ਅਮਰੀਕੀ ਨਵਾਲੋਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਲੇਖਕ/ਪਾਠਕ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖਦੀ ਹੈ।
- d. ਅਮਰੀਕੀ ਨਵਾਲੋਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਬਹਿਰੰਗ ਅਧਿਐਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 964][Question Description = 159_24_Punjabi_OCT22_Q59]

1. a, b, c

[Option ID = 3853]

2. b, c, d

[Option ID = 3854]

3. a, c, d

[Option ID = 3855]

4. a, b, d

[Option ID = 3856]

60) ਕਿਹੜਾ ਜੁੱਟ ਸਹੀ ਹੈ:

- a. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ --ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ: ਰੂਪ ਅਧਿਐਨ
- b. ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ --ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਾਵਿ ਲੋਕ
- c. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨਾ --ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ
- d. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ --ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਵਿ ਅਧਿਐਨ

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 965][Question Description = 160_24_Punjabi_OCT22_Q60]

1. a ਅਤੇ d

[Option ID = 3857]

2. d ਅਤੇ c

[Option ID = 3858]

3. a ਅਤੇ b

[Option ID = 3859]

4. c ਅਤੇ d

[Option ID = 3860]

61) ਨਾਟਕਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾਟ-ਆਲੋਚਨਾ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਜੁੱਟ ਹੈ:

- a. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ--ਸਿਰਜਾਣਤਮਿਕ ਨਾਟਕ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ
- b. ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ--ਨਾਟਕ, ਸਟੇਜ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕ
- c. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਫੁੱਲ--ਰੰਗਮੰਚ ਕਲਾ
- d. ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ--ਨਾਟਕਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 966][Question Description = 161_24_Punjabi_OCT22_Q61]

1. a, c, d

[Option ID = 3861]

2. a, b, c

[Option ID = 3862]

3. b, c, d

[Option ID = 3863]

4. a, b, d

[Option ID = 3864]

62) ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਾਵਿ-ਤੁਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੀਆਂ ਹਨ :

- a. ਪਹਿਲੀ ਭਰਵੀਂ ਫ਼ਸਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਦੋਂ ਲੱਗੀ
ਜਦ ਆਪ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਛੱਡੀ।
- b. ਮੈਲੀ ਜਿਹੀ ਸਿਆਲ ਦੀ ਉਹ ਧੁੰਦਲੀ ਸਵੇਰ ਸੀ
ਸੂਰਜ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ 'ਚ ਹਾਲੇ ਬੜੀ ਦੇਰ ਸੀ।
- c. ਮੇਰਾ ਕਲਮ ਕਬੀਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ,
ਅੱਖਰ ਜਿਹੜੇ ਲਿਖਦੇ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ।
- d. ਪੱਤੇ, ਬੂਟੇ, ਡੇਡੀਆਂ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ,
ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜ ਗਿਆ, ਮਿਰਚਾਂ ਨਾ ਸੜੀਆਂ।

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 967][Question Description = 162_24_Punjabi_OCT22_Q62]

1. a, b, c

[Option ID = 3865]

2. b, c, d

[Option ID = 3866]

3. a, b, d

[Option ID = 3867]

4. a, c, d

[Option ID = 3868]

63) ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹਨ:

a. ਇਹ ਆਲੋਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਇਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਦੀ ਹੈ।

b. ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਪ੍ਰੇਰਨਾ-ਸ੍ਰੋਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ।

c. ਇਹ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਲੀਰਾ ਉਤੇ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

d. ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਾਲ ਹੈ, ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਨਹੀਂ।

ਸਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 968][Question Description = 163_24_Punjabi_OCT22_Q63]

1. a, c, d

[Option ID = 3869]

2. b, c, d

[Option ID = 3870]

3. a, b, c

[Option ID = 3871]

4. a, b, d

[Option ID = 3872]

64) ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਜੁੱਟ ਹੈ:

a. ਨਵੇਂ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਕੱਚੇ ਘਰ

b. ਚੱਕਰਵਿਊ, ਮੰਟੋ ਮਰ ਗਿਆ

c. ਸ਼ਤਰੰਜ, ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ

d. ਦੁੱਖ ਪਰਦੇਸਾਂ ਦੇ, ਦੇਸ ਪਰਾਏ

ਸਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 969][Question Description = 164_24_Punjabi_OCT22_Q64]

1. a ਅਤੇ c

[Option ID = 3873]

2. b ਅਤੇ d

[Option ID = 3874]

3. b ਅਤੇ c

[Option ID = 3875]

4. a ਅਤੇ d

[Option ID = 3876]

65) ਸਾਹ ਹੁਸੈਨ ਬਾਰੇ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਵਧੇਰੇ ਸਹੀ ਹਨ:

- a. ਸਾਹ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਾਦਰੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਇਕ ਜਮਾਤ ਬਹਿਲੋਲਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- b. ਮਲਾਮਤੀ ਸੂਫੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਹ ਹੁਸੈਨ ਆਪਣੀ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਤੋਂ ਕਥਨੀ-ਕਰਨੀ ਵਿਚ ਮਲਾਮਤੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦਾ ਪੱਲਾ ਛੱਡਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
- c. ਸਾਹ ਹੁਸੈਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਤਸੱਵਫ਼ੀ ਰਮਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾ ਲਈ ਇਕ ਸਸ਼ੱਕਤ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ।
- d. ਸਾਹ ਹੁਸੈਨ ਨੇ 45 ਕਲਾਸਕੀ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਲਾਮ ਨੂੰ ਬੀਤਿਆ।

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 970][Question Description = 165_24_Punjabi_OCT22_Q65]

1. a ਅਤੇ b

[Option ID = 3877]

2. b ਅਤੇ c

[Option ID = 3878]

3. c ਅਤੇ d

[Option ID = 3879]

4. a ਅਤੇ c

[Option ID = 3880]

66) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਾਵਿ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਵਧੇਰੇ ਸਹੀ ਹਨ:

- a. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਅਲਾਹੁਈਆਂ ਵਿਚ ਸੋਗ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਭੈਅ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਚੇਸ਼ਟਾ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- b. ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਦੇ ਰੂਪਕ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੋਹਿਲੇ ਦੇ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਨੂੰ ਰੂਪਾਂਤਰਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- c. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਕ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 26 ਪੰਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸਲੋਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।
- d. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਛੱਤ ਦੇ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਨਾਲ ਬਾਈ ਨੂੰ ਰਾਗਾਂ ਅਧੀਨ ਅਸਟਪਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਕਲਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੱਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ:

[Question ID = 971][Question Description = 166_24_Punjabi_OCT22_Q66]

1. b, c, d

[Option ID = 3881]

2. a, c, d

[Option ID = 3882]

3. a, b, c

[Option ID = 3883]

4. a, b, d

[Option ID = 3884]

- 67) ਸੂਚੀ- I ਸੂਚੀ- II
a. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ	i. ਸਬਦ ਅਨੁਭਵ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ
b. ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ	ii. ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ
c. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ	iii. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਕੋਸ਼
d. ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ	iv. ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਬਦ-ਸਭਿਆਚਾਰ
- ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਹੈ:

[Question ID = 972][Question Description = 167_24_Punjabi_OCT22_Q67]

1. a-iii b-iv c-ii d-i

[Option ID = 3885]

2. a-ii b-i c-iv d-iii

[Option ID = 3886]

3. a-iii b-iv c-i d-ii

[Option ID = 3887]

4. a-iii b-ii c-iv d-i

[Option ID = 3888]

- 68) ਸੂਚੀ- I ਸੂਚੀ- II
a. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ	i. ਸੂਫੀ ਲੋਕ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਸਾਹਿਤਕ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਰਿਪੇਖ
b. ਅਨਵਰ ਚਿਰਾਗ਼	ii. ਫ਼ਰੀਦ ਦਰਸ਼ਨ
c. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ	iii. ਇਸਲਾਮੀ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ ਕਵਿਤਾ
d. ਗੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ	iv. ਸੂਫੀਵਾਦ
- ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਹੈ:

[Question ID = 973][Question Description = 168_24_Punjabi_OCT22_Q68]

1. a-ii b-iii c-i d-iv

[Option ID = 3889]

2. a-iii b-i c-iv d-ii

[Option ID = 3890]

3. a-ii b-iv c-iii d-i

[Option ID = 3891]

4. a-i b-iii c-iv d-ii

[Option ID = 3892]

- 69) ਸੂਚੀ- I ਸੂਚੀ- II
a. ਜਸਪਾਲ ਕੋਰ	i. ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਦੁਖਾਂਤ ਪਰੰਪਰਾ
b. ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ	ii. ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਕਥਾਨਕ ਰੂੜੀਆਂ
c. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ	iii. ਕਿੱਸਾ ਸੰਵਾਦ
d. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ	iv. ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸੇ
- ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਹੈ:

[Question ID = 974][Question Description = 169_24_Punjabi_OCT22_Q69]

1. a-iii b-iv c-i d-ii

[Option ID = 3893]

2. a-i b-ii c-iv d-iii

[Option ID = 3894]

3. a-iii b-i c-iv d-ii

[Option ID = 3895]

4. a-ii b-iv c-i d-iii

[Option ID = 3896]

70) ਸੂਚੀ-I ਸੂਚੀ-II

a. ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ	i. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੂਚੀ
b. ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸਿਮਰਤੀ	ii. ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ
c. ਅੱਧ ਚਾਨਣਾ	iii. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ
d. ਸੱਭੇ ਰੰਗ ਆਕਾਸ਼ ਦੇ	iv. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਹੈ:

[Question ID = 975][Question Description = 170_24_Punjabi_OCT22_Q70]

1. a-ii b-iii c-iv d-i

[Option ID = 3897]

2. a-iv b-i c-ii d-iii

[Option ID = 3898]

3. a-i b-iv c-ii d-iii

[Option ID = 3899]

4. a-iii b-ii c-iv d-i

[Option ID = 3900]

71) ਸੂਚੀ-I ਸੂਚੀ-II

ਨਿਬੰਧ ਨਿਬੰਧਕਾਰ

a. ਪੈਰ ਦੀ ਜੁੱਤੀ	i. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ
b. ਸੇਵ ਕਮਾਈ	ii. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕਮਲਾ ਅਕਾਲੀ
c. ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ	iii. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ
d. ਵਤਨ ਦਾ ਪਿਆਰ	iv. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ

ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਹੈ:

[Question ID = 976][Question Description = 171_24_Punjabi_OCT22_Q71]

1. a-ii b-i c-iv d-iii

[Option ID = 3901]

2. a-iv b-i c-ii d-iii

[Option ID = 3902]

3. a-i b-iv c-ii d-iii

[Option ID = 3903]

4. a-iii b-ii c-iv d-i

[Option ID = 3904]

- 72) ਸੂਚੀ-I ਸੂਚੀ-II
a. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ	i. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ
b. ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੈਲੀਕਾਰ	ii. ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਗਲ
c. ਵਾਰਤਕ ਸੈਲੀ	iii. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ
d. ਵਾਰਤਕ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਸੈਲੀ	iv. ਗੁਰਬਚਨ

ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਹੈ:

[Question ID = 977][Question Description = 172_24_Punjabi_OCT22_Q72]

1. a-i b-iii c-iv d-ii

[Option ID = 3905]

2. a-iv b-i c-ii d-iii

[Option ID = 3906]

3. a-i b-iv c-ii d-iii

[Option ID = 3907]

4. a-iv b-ii c-iii d-i

[Option ID = 3908]

- 73) ਸੂਚੀ-I ਸੂਚੀ-II
a. ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ	i. ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਸਮੁੰਦਰ
b. ਜਗਤਾਰ	ii. ਤਰੇਲ ਧੋਤੇ ਫੁੱਲ
c. ਦਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ	iii. ਰਕਤ ਬੂੰਦਾਂ
d. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਸਫੀਰ	iv. ਲੋਕ ਟੁਝ ਟੁਝ

ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚੀ-I ਅਤੇ ਸੂਚੀ-II ਦਾ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਹੈ :

[Question ID = 978][Question Description = 173_24_Punjabi_OCT22_Q73]

1. a-i b-iii c-iv d-ii

[Option ID = 3909]

2. a-ii b-i c-iv d-iii

[Option ID = 3910]

3. a-i b-iv c-ii d-iii

[Option ID = 3911]

4. a-ii b-iv c-iii d-i

[Option ID = 3912]

- 74) ਸੂਚੀ-I ਸੂਚੀ-II
a. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ	i. ਬਿਰਖ ਅਰਜ਼ ਕਰੇ
b. ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ	ii. ਸੜਕ ਦੇ ਸਢੇ ਉੱਤੇ
c. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ	iii. ਦਰਦਮੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਆਹੀਂ
d. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ	iv. ਆਵਾਜ਼ਾਂ

ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚੀ-I ਅਤੇ ਸੂਚੀ-II ਦਾ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਹੈ :

[Question ID = 979][Question Description = 174_24_Punjabi_OCT22_Q74]

1. a-i b-iii c-iv d-ii

[Option ID = 3913]

2. a-ii b-iii c-i d-iv

[Option ID = 3914]

3. a-i b-iv c-ii d-iii

[Option ID = 3915]

4. a-iv b-ii c-iii d-i

[Option ID = 3916]

75)

ਸੂਚੀ-I

ਸੂਚੀ-II

a. ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਾਵਲ	i. ਧਨਵੰਤ ਕੋਰ
b. ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ	ii. ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦਵੇਸ਼ਵਰ
c. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਵਲ ਚੋਣਵਾਂ	iii. ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
d. ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਵੇਦਨਾ	iv. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਹੈ :

[Question ID = 980][Question Description = 175_24_Punjabi_OCT22_Q75]

1. a-ii b-iii c-iv d-i

[Option ID = 3917]

2. a-iv b-i c-ii d-iii

[Option ID = 3918]

3. a-i b-iv c-ii d-iii

[Option ID = 3919]

4. a-iii b-ii c-iv d-i

[Option ID = 3920]

76)

ਸੂਚੀ-I

ਸੂਚੀ-II

a. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ	i. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ
b. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ	ii. ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ
c. ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ	iii. ਦੁਨੀ ਚੰਦ
d. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ	iv. ਵਿਦਿਆ ਭਾਸਕਰ ਅਰੁਣ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਚੁਣੋ :

[Question ID = 981][Question Description = 176_24_Punjabi_OCT22_Q76]

1. a-i b-ii c-iv d-iii

[Option ID = 3921]

2. a-iv b-i c-ii d-iii

[Option ID = 3922]

3. a-iii b-iv c-i d-ii

[Option ID = 3923]

4. a-ii b-iii c-iv d-i

[Option ID = 3924]

77) ਕਿੱਸਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕ੍ਰਮ ਹੈ?

[Question ID = 982][Question Description = 177_24_Punjabi_OCT22_Q77]

1. ਕਾਦਰਯਾਰ- ਚਿਰਾਗ਼ ਅਵਾਣ- ਕਾਲੀਦਾਸ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੀਆ- ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਰਿਫ਼

[Option ID = 3925]

2. ਚਿਰਾਗ਼ ਅਵਾਣ-ਕਾਦਰਯਾਰ-ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਰਿਫ਼- ਕਾਲੀਦਾਸ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੀਆ

[Option ID = 3926]

3. ਚਿਰਾਗ਼ ਅਵਾਣ-ਕਾਲੀਦਾਸ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੀਆ- ਕਾਦਰਯਾਰ- ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਰਿਫ਼

[Option ID = 3927]

4. ਚਿਰਾਗ਼ ਅਵਾਣ-ਕਾਦਰਯਾਰ- ਕਾਲੀਦਾਸ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੀਆ- ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਰਿਫ਼

[Option ID = 3928]

78) ਮਿੱਤਰ ਸੈਨ ਮੀਤ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਰਚਨਾ ਕਾਲ-ਕ੍ਰਮ ਹੈ:

- a. ਕਟਹਿਰਾ
- b. ਸੁਧਾਰ ਘਰ
- c. ਤਫ਼ਤੀਸ਼
- d. ਕੋਰਵ ਸਭਾ

[Question ID = 983][Question Description = 178_24_Punjabi_OCT22_Q78]

1. b c d a

[Option ID = 3929]

2. c a d b

[Option ID = 3930]

3. b d a c

[Option ID = 3931]

4. a b c d

[Option ID = 3932]

79) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਲ-ਕ੍ਰਮ ਹੈ?

- a. ਪੰਜਾਬੀ ਬਿਆਕਰਨ
- b. A Grammar of the Punjabi Language
- c. ਨਵੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ
- d. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਆਕਰਣ

[Question ID = 984][Question Description = 179_24_Punjabi_OCT22_Q79]

1. b, a, c, d

[Option ID = 3933]

2. a, d, b, c

[Option ID = 3934]

3. d, a, b, c

[Option ID = 3935]

4. c, d, a, b

[Option ID = 3936]

80) ਭਗਤ ਬਾਈਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਲ-ਕ੍ਰਮ ਹੈ:

- a. ਭਗਤ ਭੀਖਣ
- b. ਭਗਤ ਕਬੀਰ
- c. ਭਗਤ ਜੈਦੇਵ
- d. ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ

[Question ID = 985][Question Description = 180_24_Punjabi_OCT22_Q80]

1. a, c, b, d

[Option ID = 3937]

2. c, d, b, a

[Option ID = 3938]

3. b, a, d, c

[Option ID = 3939]

4. d, b, c, a

[Option ID = 3940]

81) ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੀਆਂ ਪਰਵਾਸੀ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਲ-ਕ੍ਰਮ ਹੈ ?

- a. ਪਰਵਾਸ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਸਲੇ
- b. ਪਰਵਾਸੀ ਕਹਾਣੀ: ਨਵੇਂ ਪਰਿਪੇਖ
- c. ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਸਲੇ
- d. ਬਰਤਾਨਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ: ਨਸਲਵਾਦੀ ਪਰਿਪੇਖ

[Question ID = 986][Question Description = 181_24_Punjabi_OCT22_Q81]

1. b, a, c, d

[Option ID = 3941]

2. a, c, b, d

[Option ID = 3942]

3. d, b, a, c

[Option ID = 3943]

4. d, c, b, a

[Option ID = 3944]

82) ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜ ਖੰਡਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਹੈ ?

- a. ਸਰਮ ਖੰਡ
- b. ਧਰਮ ਖੰਡ
- c. ਸੋਚ ਖੰਡ
- d. ਕਰਮ ਖੰਡ
- e. ਗਿਆਨ ਖੰਡ

[Question ID = 987][Question Description = 182_24_Punjabi_OCT22_Q82]

1. a, b, c, d, e

[Option ID = 3945]

2. b, e, a, d, c

[Option ID = 3946]

3. d, e, c, b, a

[Option ID = 3947]

4. b, d, c, a, e

[Option ID = 3948]

83) ਵਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਖਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਹੈ ?

- a. ਸੰਘਰਸ਼
- b. ਸ਼ੰਕਾ
- c. ਸਮਾਧਾਨ
- d. ਮਹਾਤਮ

[Question ID = 988][Question Description = 183_24_Punjabi_OCT22_Q83]

1. c, b, a, d

[Option ID = 3949]

2. a, b, c, d

[Option ID = 3950]

3. a, d, b, c

[Option ID = 3951]

4. b, a, c, d

[Option ID = 3952]

84) ਕਥਨ A: ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿਚ ਮਸਨਵੀ ਦੇ ਦੋ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹਨ- ਰਜ਼ਮੀਆਂ ਤੇ ਬਜ਼ਮੀਆਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਉਤੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਮਸਨਵੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਕਾਰਨ R: ਰਜ਼ਮੀਆਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ 'ਕਿੱਸਾ' ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਜ਼ਮੀਆਂ 'ਵਾਰ' ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਬਣ ਗਿਆ।

[Question ID = 989][Question Description = 184_24_Punjabi_OCT22_Q84]

1. A ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ R ਗ਼ਲਤ ਹੈ

[Option ID = 3953]

2. A ਗ਼ਲਤ ਹੈ ਅਤੇ R ਸਹੀ ਹੈ

[Option ID = 3954]

3. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸਹੀ ਹਨ

[Option ID = 3955]

4. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਹਨ

[Option ID = 3956]

85) ਕਥਨ A: ਵਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਭੱਟ ਅਤੇ ਚਾਡੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਲੋਕ-ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ।

ਕਾਰਨ R: ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਮਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਯੇਧੇ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਉਠੇ, ਇਸ ਲਈ ਵਾਰ ਵੀ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁਦ ਹੋ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਉਦੈ ਹੋਈ। ਵਾਰ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਮਿਥਿਹਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮੇਂ ਲਿਆ।

[Question ID = 990][Question Description = 185_24_Punjabi_OCT22_Q85]

1. A ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ R ਗ਼ਲਤ ਹੈ

[Option ID = 3957]

2. A ਗ਼ਲਤ ਹੈ ਅਤੇ R ਸਹੀ ਹੈ

[Option ID = 3958]

3. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸਹੀ ਹਨ

[Option ID = 3959]

4. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਹਨ

[Option ID = 3960]

86) ਕਥਨ A: ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਇਕਰਸ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਨਹੀਂ।

ਕਾਰਨ R: ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਪੁਰਾਤਨ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਦੂਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਗੁਰੂ-ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰੀ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ।

[Question ID = 991][Question Description = 186_24_Punjabi_OCT22_Q86]

1. A ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ R ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

[Option ID = 3961]

2. A ਗ਼ਲਤ ਹੈ ਅਤੇ R ਸਹੀ ਹੈ।

[Option ID = 3962]

3. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸਹੀ ਹਨ।

[Option ID = 3963]

4. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਹਨ।

[Option ID = 3964]

- 87) ਕਥਨ A: ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਤਕਨੀਕ ਪੱਖੋਂ ਪ੍ਰਯੋਗਵਾਦੀ ਸੀ, ਸੁਰ ਪੱਖੋਂ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਯਥਾਰਥ ਦੀ ਅਨੁਭੂਤੀ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਡੰਗ ਟਪਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।
ਕਾਰਨ R: ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪਾਸਾਰ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ-ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਨਿੱਜ-ਸੂਤਰ ਲੋਕਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਹੈ :

[Question ID = 992][Question Description = 187_24_Punjabi_OCT22_Q87]

1. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸਹੀ ਹਨ।

[Option ID = 3965]

2. A ਸਹੀ ਅਤੇ R ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

[Option ID = 3966]

3. A ਅਤੇ R ਗ਼ਲਤ ਹਨ।

[Option ID = 3967]

4. A ਅਸਿੱਕ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ R ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

[Option ID = 3968]

- 88) ਕਥਨ A: ਨੁੱਕਤ ਨਾਟਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣਾ ਨਾਟ ਵਸਤੂ ਕਿਸੇ ਜਵਲੰਤ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਰਾਜਸੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਦਾ ਹੈ।

ਕਾਰਨ R: ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਨੁੱਕਤ ਨਾਟਕ ਸਮਾਂ ਪੈਣ ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਸਤੂਗਤ ਮਹੱਤਤਾ ਗਵਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰਜੀ ਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜੀ, ਰਾਜਸੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਚੇਤਨ ਕਰਨਾ।

[Question ID = 993][Question Description = 188_24_Punjabi_OCT22_Q88]

1. A ਗ਼ਲਤ ਹੈ ਅਤੇ R ਸਹੀ ਹੈ।

[Option ID = 3969]

2. A ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ R ਅਸਿੱਕ ਸਹੀ ਹੈ।

[Option ID = 3970]

3. A ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ R ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

[Option ID = 3971]

4. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸਹੀ ਹਨ।

[Option ID = 3972]

- 89) ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਕਥਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ (A) ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ (R) ਹੈ।

ਕਥਨ A : ਕੁੱਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਘੱਟ ਆਪਹੁਦਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਕਾਰਨ R: ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਪ ਹੁਦਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

[Question ID = 994][Question Description = 189_24_Punjabi_OCT22_Q89]

1. A ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ R ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

[Option ID = 3973]

2. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸਹੀ ਹਨ।

[Option ID = 3974]

3. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸਹੀ ਹਨ ਪਰ A ਦਾ ਕਾਰਨ R ਨਹੀਂ ਹੈ।

[Option ID = 3975]

4. R ਸਹੀ ਹੈ ਪਰ A ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

[Option ID = 3976]

90) ਕਥਨ A: ਉਪਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੁੱਝ ਵਖਰੇਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਾਰਨ R: ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਪਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

[Question ID = 995][Question Description = 190_24_Punjabi_OCT22_Q90]

1. A ਸਹੀ ਅਤੇ R ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

[Option ID = 3977]

2. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸਹੀ ਹਨ।

[Option ID = 3978]

3. A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਹਨ।

[Option ID = 3979]

4. R ਸਹੀ ਤੇ A ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

[Option ID = 3980]

Topic: - 24_PARTB_S1

1) **ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:**

'ਸਾਹਿੱਤ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ' ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਹਿੱਤ-ਸਮੀਖਿਅਕ, ਸਾਹਿੱਤ-ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਕਸਵੱਟੀਆਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਿੱਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਾਹਿੱਤ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਪਹੁੰਚਾਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ : ਇਤਿਹਾਸਕ, ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ, ਭਾਸ਼ਾ-ਵਿਗਿਆਨਕ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹੁੰਚ ਸਾਹਿੱਤ ਦੀਆਂ ਪਿਛੋਕੜਾਂ ਵਲ ਰੁਚਿਤ ਹੈ; ਉਹ ਸਾਹਿੱਤ-ਕਿਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਪਰੇਖੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਨਿਗੂਣਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਪਹੁੰਚ ਸਾਹਿੱਤ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਉੱਨਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਐਨ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਪਹੁੰਚ ਇਕ ਘਚੇਲੇ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਹਿੱਤਕ ਕਿਰਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੇ 'ਪੈਗ਼ਾਮ ਵਲ ਰੁਚਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਹਿੱਤ-ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਘਚੇਲਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਪਿਛੋਕੜ, ਸੋਮਿਆਂ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਖਚਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਰਤ ਪਰੇਖੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਅਦਬੀ ਸਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁਜ਼ੈਲੀ ਜੇਹੀ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਹਿੱਤ-ਬਾਹਰੀਆਂ ਪਹੁੰਚਾਂ ਸਾਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ; ਰੂਪਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਕਤ ਸੀ। ਪਰ, ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਦਿਆ ਜਾਂ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਨਿਵੇਕਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਵੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਤੁਰੇ। ਉਹ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਵਿਧੀ (Method) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿੰਦਦੇ, ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਵਿਦਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਆਪ-ਹੁਦਰੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ, ਉਹ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਹਿੱਤ-ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਅਤੇ ਨਿਖਤਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋਵੇ।

ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਰੁਝਾਨ ਸੀ:

[Question ID = 996][Question Description = 191_24_Punjabi_OCT22_Q91]

1. ਸਾਹਿੱਤ-ਕਿਰਤ ਦੀ ਆਂਤਰਿਕਤਾ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਣਾ

[Option ID = 3981]

2. ਸਾਹਿੱਤ-ਕਿਰਤ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ

[Option ID = 3982]

3. ਸਾਹਿੱਤ-ਕਿਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ

[Option ID = 3983]

4. ਸਾਹਿੱਤ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕਤਾ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਣਾ

[Option ID = 3984]

2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

'ਸਾਹਿੱਤ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ' ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਹਿੱਤ-ਸਮੀਖਿਅਕ, ਸਾਹਿੱਤ-ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਕਸਵੱਟੀਆਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝਦੇ ਰਹੋ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਿੱਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਾਹਿੱਤ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਪਹੁੰਚਾਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਤਿਹਾਸਕ, ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ, ਭਾਸ਼ਾ-ਵਿਗਿਆਨਕ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹੁੰਚ ਸਾਹਿੱਤ ਦੀਆਂ ਪਿਛੋਕੜਾਂ ਵਲ ਰੁਚਿਤ ਹੈ; ਉਹ ਸਾਹਿੱਤ-ਕਿਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਪਰੇਖੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਨਿਗੂਣਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਪਹੁੰਚ ਸਾਹਿੱਤ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਉੱਨਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਐਨ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਪਹੁੰਚ ਇਕ ਘਚੇਲੇ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਹਿੱਤਕ ਕਿਰਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੇ 'ਪੈਗ਼ਾਮ' ਵਲ ਰੁਚਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੈ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਹਿੱਤ-ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਘਚੇਲਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਪਿਛੋਕੜ, ਸੋਮਿਆਂ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਖਚਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਰਤ ਪਰੇਖੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਅਦਬੀ ਸਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁਜ਼ੈਲੀ ਜੇਹੀ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਹਿੱਤ-ਬਾਹਰੀਆਂ ਪਹੁੰਚਾਂ ਸਾਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ; ਰੂਪਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਕੜ ਸੀ। ਪਰ, ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸੈ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਦਿਆ ਜਾਂ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਨਿਵੇਕਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਵੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਤੁਰੇ। ਉਹ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਵਿਧੀ (Method) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿੰਦਦੇ, ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਵਿਦਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਆਪ-ਹੁਦਰੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ, ਉਹ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਹਿੱਤ-ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਅਤੇ ਨਿਖਤਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋਵੇ।

ਰੂਸੀ ਰੂਪਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸੀ:

[Question ID = 997][Question Description = 192_24_Punjabi_OCT22_Q92]

1. ਸਾਹਿੱਤ ਬਾਹਰੀ ਸਰੋਕਾਰ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਪਹੁੰਚ

[Option ID = 3985]

2. ਸਾਹਿੱਤ ਕਿਰਤ ਹੀ ਸਾਹਿੱਤ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ

[Option ID = 3986]

3. ਸਾਹਿੱਤ ਕਿਰਤ ਦਾ ਦੁਜ਼ੈਲਾ ਸਥਾਨ

[Option ID = 3987]

4. ਸਾਹਿੱਤ ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰ

[Option ID = 3988]

3) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

'ਸਾਹਿੱਤ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ' ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਹਿੱਤ-ਸਮੀਖਿਅਕ, ਸਾਹਿੱਤ-ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਕਸਵੱਟੀਆਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝਦੇ ਰਹੋ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਿੱਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਾਹਿੱਤ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਪਹੁੰਚਾਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ : ਇਤਿਹਾਸਕ, ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ, ਭਾਸ਼ਾ-ਵਿਗਿਆਨਕ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹੁੰਚ ਸਾਹਿੱਤ ਦੀਆਂ ਪਿਛੋਕੜਾਂ ਵਲ ਰੁਚਿਤ ਹੈ; ਉਹ ਸਾਹਿੱਤ-ਕਿਰਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਪਰੇਖੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਨਿਗੂਣਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਪਹੁੰਚ ਸਾਹਿੱਤ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਉੱਨਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਐਨ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਪਹੁੰਚ ਇਕ ਘਚੇਲੇ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਹਿੱਤਕ ਕਿਰਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੇ 'ਪੈਗ਼ਾਮ' ਵਲ ਰੁਚਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੈ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਹਿੱਤ-ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਘਚੇਲਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਪਿਛੋਕੜ, ਸੋਮਿਆਂ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਖਚਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਰਤ ਪਰੇਖੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਅਦਬੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁਜ਼ੈਲੀ ਜੇਹੀ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਹਿੱਤ-ਬਾਹਰੀਆਂ ਪਹੁੰਚਾਂ ਸਾਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ; ਰੂਪਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਕੜ ਸੀ। ਪਰ, ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸੈ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਦਿਆ ਜਾਂ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਨਿਵੇਕਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਵੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਤੁਰੇ। ਉਹ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਵਿਧੀ (Method) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿੰਦਦੇ, ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਵਿਦਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਆਪ-ਹੁਦਰੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ, ਉਹ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਹਿੱਤ-ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਅਤੇ ਨਿਖਤਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋਵੇ।

ਦੂਸਰੀ ਰੂਪਵਾਦ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿਚ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ:

[Question ID = 998][Question Description = 193_24_Punjabi_OCT22_Q93]

1. ਰਚਨਾ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਸੰਪੂਰਨਤਾ

[Option ID = 3989]

2. ਰਚਨਾਕਾਰ ਦਾ ਜੀਵਨੀ ਮੂਲਕ ਸੰਦਰਭ

[Option ID = 3990]

3. ਰਚਨਾ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ

[Option ID = 3991]

4. ਰਚਨਾ ਦੀ ਸਵੈ-ਸੰਪੂਰਨਤਾ

[Option ID = 3992]

4) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

'ਸਾਹਿੱਤ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ' ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਹਿੱਤ-ਸਮੀਖਿਅਕ, ਸਾਹਿੱਤ-ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਕਸਵੱਟੀਆਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝਦੇ ਰਹੋ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਿੱਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਾਹਿੱਤ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਪਹੁੰਚਾਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ : ਇਤਿਹਾਸਕ, ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ, ਭਾਸ਼ਾ-ਵਿਗਿਆਨਕ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹੁੰਚ ਸਾਹਿੱਤ ਦੀਆਂ ਪਿਛੋਕੜਾਂ ਵਲ ਰੁਚਿਤ ਹੈ; ਉਹ ਸਾਹਿੱਤ-ਕਿਰਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਪਰੇਖੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਨਿਗੂਣਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਪਹੁੰਚ ਸਾਹਿੱਤ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਉੱਨਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਐਨ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਪਹੁੰਚ ਇਕ ਘਚੇਲੇ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਹਿੱਤਕ ਕਿਰਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੇ 'ਪੈਗ਼ਾਮ' ਵਲ ਰੁਚਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੈ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਹਿੱਤ-ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਘਚੇਲਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਪਿਛੋਕੜ, ਸੋਮਿਆਂ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਖਚਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਰਤ ਪਰੇਖੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਅਦਬੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁਜ਼ੈਲੀ ਜੇਹੀ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਹਿੱਤ-ਬਾਹਰੀਆਂ ਪਹੁੰਚਾਂ ਸਾਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ; ਰੂਪਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਕੜ ਸੀ। ਪਰ, ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸੈ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਦਿਆ ਜਾਂ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਨਿਵੇਕਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਵੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਤੁਰੇ। ਉਹ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਵਿਧੀ (Method) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿੰਦਦੇ, ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਵਿਦਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਆਪ-ਹੁਦਰੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ, ਉਹ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਹਿੱਤ-ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਅਤੇ ਨਿਖਤਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋਵੇ।

ਦੂਸਰੀ ਰੂਪਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਨੋਰਥ ਸੀ:

[Question ID = 999][Question Description = 194_24_Punjabi_OCT22_Q94]

1. ਸਮਾਜ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਿੱਤ-ਕਿਰਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ

[Option ID = 3993]

2. ਸਾਹਿੱਤ-ਕਿਰਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਾਹਿੱਤ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ

[Option ID = 3994]

3. ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼

[Option ID = 3995]

4. ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਰਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ

[Option ID = 3996]

5) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

'ਸਾਹਿੱਤ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ' ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਹਿੱਤ-ਸਮੀਖਿਅਕ, ਸਾਹਿੱਤ-ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਕਸਵੱਟੀਆਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝਦੇ ਰਹੋ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਿੱਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਾਹਿੱਤ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਪਹੁੰਚਾਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ : ਇਤਿਹਾਸਕ, ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ, ਭਾਸ਼ਾ-ਵਿਗਿਆਨਕ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹੁੰਚ ਸਾਹਿੱਤ ਦੀਆਂ ਪਿਛੋਕੜਾਂ ਵਲ ਰੁਚਿਤ ਹੈ; ਉਹ ਸਾਹਿੱਤ-ਕਿਰਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਪਰੇਖੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਨਿਗੂਣਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਪਹੁੰਚ ਸਾਹਿੱਤ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਉੱਨਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਐਨ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਨੈਤਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਪਹੁੰਚ ਇਕ ਘਚੇਲੇ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਹਿੱਤਕ ਕਿਰਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੇ 'ਪੈਗ਼ਾਮ' ਵਲ ਰੁਚਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੈ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਹਿੱਤ-ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਘਚੇਲਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਪਿਛੋਕੜ, ਸੋਮਿਆਂ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਖਚਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਰਤ ਪਰੇਖੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਅਦਬੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁਜ਼ੈਲੀ ਜੇਹੀ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਹਿੱਤ-ਬਾਹਰੀਆਂ ਪਹੁੰਚਾਂ ਸਾਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ; ਰੂਪਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਕਤ ਸੀ। ਪਰ, ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸੈ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਦਿਆ ਜਾਂ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਨਿਵੇਕਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਵੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਤੁਰੇ। ਉਹ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਵਿਧੀ (Method) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿੰਦਦੇ, ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਵਿਦਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਆਪ-ਹੁਦਰੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ, ਉਹ ਸਾਹਿੱਤ-ਵਿਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਹਿੱਤ-ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਅਤੇ ਨਿਖਤਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋਵੇ।

ਰੂਸੀ ਰੂਪਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ :

[Question ID = 1000][Question Description = 195_24_Punjabi_OCT22_Q95]

1. ਰੂਸੀ ਰੂਪਵਾਦੀ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

[Option ID = 3997]

2. ਰੂਸੀ ਰੂਪਵਾਦੀ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

[Option ID = 3998]

3. ਰੂਸੀ ਰੂਪਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ।

[Option ID = 3999]

4. ਰੂਸੀ ਰੂਪਵਾਦੀ ਪੂਰਬਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

[Option ID = 4000]

Topic:- 24_PARTC_S1

1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਥਿਹਾਸ ਤੇ ਅਰਥ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਉਹ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ ਦਵੰਦ ਵਾਲਾ ਪਾਤਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸਮੂਹ ਬਣਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਰਥ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਕੇਵਲ ਉਹੋ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਚੰਗਾ ਕਵੀ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਨਾਟਕਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਸੂਝ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਵਿਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੋਈ ਨਾਟਕਕਾਰ ਚੰਗਾ ਕਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਨਾਟਕੀ ਤੇ ਮੰਚੀ ਸੂਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸੋ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਕੇਵਲ ਉਹੋ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤੇ ਨਾਟਕੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਵੇ। ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਹੀ ਡੂੰਘੇ ਭਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਲਿਖ ਸਕਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਸੂਰਜ' ਨਾਟਕ। ਬਾਕੀ ਅਜਾਇਬ ਕਮਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਂਸ, ਜਸੂਜਾ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਸਫਲ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾਟਕੀ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ। ਜਸੂਜੇ ਕੋਲ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ। ਗੀਤ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਤਰ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਗਾ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਤਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰਜਮਾਂ ਵਿਚ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਤਰਜਮਾਂ ਕਾਰਜ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾਟਕੀ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

[Question ID = 1001][Question Description = 196_24_Punjabi_OCT22_Q96]

1. ਜੀਵਨ ਦੀ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

[Option ID = 4001]

2. ਆਤਮਿਕ-ਦਵੰਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

[Option ID = 4002]

3. ਕੇਵਲ ਪਾਰਲੋਕਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

[Option ID = 4003]

4. ਕੇਵਲ ਲੋਕਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

[Option ID = 4004]

2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਥਿਹਾਸ ਤੇ ਅਰਥ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਉਹ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ ਦਵੰਦ ਵਾਲਾ ਪਾਤਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸਮੂਹ ਬਣਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਰਥ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਕੇਵਲ ਉਹੋ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਚੰਗਾ ਕਵੀ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਨਾਟਕਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਸੂਝ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਵਿਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੋਈ ਨਾਟਕਕਾਰ ਚੰਗਾ ਕਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਨਾਟਕੀ ਤੇ ਮੰਚੀ ਸੂਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸੋ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਕੇਵਲ ਉਹੋ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤੇ ਨਾਟਕੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਵੇ। ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਹੀ ਡੂੰਘੇ ਭਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਲਿਖ ਸਕਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਸੂਰਜ' ਨਾਟਕ। ਬਾਕੀ ਅਜਾਇਬ ਕਮਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਂਸ, ਜਸੂਜਾ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਸਫਲ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾਟਕੀ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ। ਜਸੂਜੇ ਕੋਲ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ। ਗੀਤ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਤਰ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਗਾ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਤਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰਜਮਾਂ ਵਿਚ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਤਰਜਮਾਂ ਕਾਰਜ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾਟਕੀ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ:

[Question ID = 1002][Question Description = 197_24_Punjabi_OCT22_Q97]

1. ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਸੰਕੀਰਨ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[Option ID = 4005]

2. ਬਹੁ-ਅਰਥੀ ਕਵਿਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸਿਰਜ ਸਕਦੀ।

[Option ID = 4006]

3. ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਹਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

[Option ID = 4007]

4. ਕਵਿਤਾ ਅਰਥ ਨੂੰ ਚਿਹਨਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਲਾਤਮਕਤਾ ਤੋਂ ਥਿਤਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

[Option ID = 4008]

3) **ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:**

ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਥਿਹਾਸ ਤੋਂ ਅਰਥ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਉੱਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਤਮਿਕ ਦਵੰਦ ਵਾਲਾ ਪਾਤਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸਮੂਹ ਬਣਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਰਥ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਕੇਵਲ ਉਹੋ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਚੰਗਾ ਕਵੀ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਨਾਟਕਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਸੂਝ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਵਿਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੋਈ ਨਾਟਕਕਾਰ ਚੰਗਾ ਕਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਨਾਟਕੀ ਤੇ ਮੰਚੀ ਸੂਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸੋ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਕੇਵਲ ਉਹੋ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤੇ ਨਾਟਕੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਵੇ। ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਹੀ ਡੂੰਘੇ ਭਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਲਿਖ ਸਕਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਸੂਰਜ' ਨਾਟਕ। ਬਾਕੀ ਅਜਾਇਬ ਕਮਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਂਸ, ਜਸੂਜਾ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਸਫਲ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾਟਕੀ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ। ਜਸੂਜੇ ਕੋਲ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ। ਗੀਤ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਤਰ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਗਾ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਤਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰਜਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਤਰਜਮਾਂ ਕਾਰਜ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾਟਕੀ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ :

[Question ID = 1003][Question Description = 198_24_Punjabi_OCT22_Q98]

1. ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤੇ ਨਾਟਕੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ

[Option ID = 4009]

2. ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ

[Option ID = 4010]

3. ਨਾਟਕੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ

[Option ID = 4011]

4. ਸਾਧਾਰਨ ਸੂਝ

[Option ID = 4012]

4) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਥਿਹਾਸ ਤੇ ਅਰਧ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਉਹ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ ਦਵੰਦ ਵਾਲਾ ਪਾਤਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸਮੂਹ ਬਣਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਰਥ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਕੇਵਲ ਉਹੋ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਚੰਗਾ ਕਵੀ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਨਾਟਕਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਸੂਝ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਵਿਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੋਈ ਨਾਟਕਕਾਰ ਚੰਗਾ ਕਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਨਾਟਕੀ ਤੇ ਮੰਚੀ ਸੂਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸੋ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਕੇਵਲ ਉਹੋ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤੇ ਨਾਟਕੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਵੇ। ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਹੀ ਡੂੰਘੇ ਭਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਲਿਖ ਸਕਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਸੂਰਜ' ਨਾਟਕ। ਬਾਕੀ ਅਜਾਇਬ ਕਮਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਂਸ, ਜਸੂਜਾ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਸਫਲ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾਟਕੀ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ। ਜਸੂਜੇ ਕੋਲ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ। ਗੀਤ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਤਰ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਗਾ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਤਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰਜਮਾਂ ਵਿਚ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਤਰਜਮਾਂ ਕਾਰਜ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾਟਕੀ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕਕਾਰ ਹੈ:

[Question ID = 1004][Question Description = 199_24_Punjabi_OCT22_Q99]

1. ਅਜਾਇਬ ਕਮਲ ਪ੍ਰਮਾਣਕ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕਕਾਰ ਹੈ।

[Option ID = 4013]

2. ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਂਸ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕਕਾਰ ਹੈ।

[Option ID = 4014]

3. ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕਕਾਰ ਹੈ।

[Option ID = 4015]

4. ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਨਾਟਕਕਾਰ ਹੀ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕਕਾਰ ਹਨ।

[Option ID = 4016]

5) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਥਿਹਾਸ ਤੇ ਅਰਧ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਉਹ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ ਦਵੰਦ ਵਾਲਾ ਪਾਤਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸਮੂਹ ਬਣਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਰਥ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਕੇਵਲ ਉਹੋ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਚੰਗਾ ਕਵੀ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਨਾਟਕਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਸੂਝ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਵਿਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੋਈ ਨਾਟਕਕਾਰ ਚੰਗਾ ਕਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਨਾਟਕੀ ਤੇ ਮੰਚੀ ਸੂਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸੋ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਕੇਵਲ ਉਹੋ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤੇ ਨਾਟਕੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਵੇ। ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਹੀ ਡੂੰਘੇ ਭਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਫਲ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਲਿਖ ਸਕਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਸੂਰਜ' ਨਾਟਕ। ਬਾਕੀ ਅਜਾਇਬ ਕਮਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਂਸ, ਜਸੂਜਾ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ ਸਫਲ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾਟਕੀ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ। ਜਸੂਜੇ ਕੋਲ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ। ਗੀਤ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਤਰ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਗਾ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਤਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰਜਮਾਂ ਵਿਚ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਤਰਜਮਾਂ ਕਾਰਜ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾਟਕੀ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:

[Question ID = 1005][Question Description = 200_24_Punjabi_OCT22_Q100]

1. ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਤਰਜਮਾਂ ਨਾਟਕ ਦੇ ਭਾਵ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

[Option ID = 4017]

2. ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਤਰਜ਼ਾਂ ਨਾਟਕੀ ਕਾਰਜ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

[Option ID = 4018]

3. ਗੀਤ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤਕ ਤਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

[Option ID = 4019]

4. ਗੀਤ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

[Option ID = 4020]

Topic:- 11_GP_SH1_Set1_A

1) The following table shows the number of students in each of the five classes (A-E) of a school and the percentage (%) of students in these classes who like to play cricket, tennis, handball and football. Based on the data in the table, answer the questions. (A student can play one or more games or no game at all)

Class -wise students participation in sports.

Class	Number of students	Percentage (%) of students who like			
		Cricket	Tennis	Handball	Football
A	240	60%	70%	50%	60%
B	280	50%	60%	60%	50%
C	320	40%	65%	55%	45%
D	360	65%	75%	65%	55%
E	480	70%	80%	75%	45%

निम्नलिखित तालिका में एक विद्यालय की पाँच कक्षाओं (A-E) में प्रत्येक में विद्यार्थियों की संख्या और इन कक्षाओं में उन विद्यार्थियों का प्रतिशत (%), जो क्रिकेट, टेनिस, हैंडबॉल और फुटबॉल खेलना पसंद करते हैं, प्रदर्शित है। तालिका के आँकड़ों के आधार पर प्रश्न 1-5 के उत्तर दीजिए। (एक विद्यार्थी एक खेल या अधिक या कोई भी खेल नहीं खेल सकता है।)

खेलों में कक्षा-वार विद्यार्थियों की भागीदारी

कक्षा	विद्यार्थियों की संख्या	पसंद करने वाले विद्यार्थियों का प्रतिशत (%)			
		क्रिकेट	टेनिस	हैंडबॉल	फुटबॉल
A	240	60%	70%	50%	60%
B	280	50%	60%	60%	50%
C	320	40%	65%	55%	45%
D	360	65%	75%	65%	55%
E	480	70%	80%	75%	45%

The number of students in the school who like to play cricket is

क्रिकेट खेलना पसंद करने वाले विद्यार्थियों की संख्या विद्यालय में कितनी है:

[Question ID = 1506][Question Description = 101_00_General_27_OCT22_Q01]

1. 872

[Option ID = 6021]

2. 864

[Option ID = 6022]

3. 982

[Option ID = 6023]

4. 1022

[Option ID = 6024]

- 2) The following table shows the number of students in each of the five classes (A-E) of a school and the percentage (%) of students in these classes who like to play cricket, tennis, handball and football. Based on the data in the table, answer the questions. (A student can play one or more games or no game at all)

Class -wise students participation in sports.

Class	Number of students	Percentage (%) of students who like			
		Cricket	Tennis	Handball	Football
A	240	60%	70%	50%	60%
B	280	50%	60%	60%	50%
C	320	40%	65%	55%	45%
D	360	65%	75%	65%	55%
E	480	70%	80%	75%	45%

निम्नलिखित तालिका में एक विद्यालय की पाँच कक्षाओं (A-E) में प्रत्येक में विद्यार्थियों की संख्या और इन कक्षाओं में उन विद्यार्थियों का प्रतिशत (%), जो क्रिकेट, टेनिस, हैंडबॉल और फुटबॉल खेलना पसंद करते हैं, प्रदर्शित है। तालिका के आँकड़ों के आधार पर प्रश्न 1-5 के उत्तर दीजिए। (एक विद्यार्थी एक खेल या अधिक या कोई भी खेल नहीं खेल सकता है)

खेलों में कक्षा-वार विद्यार्थियों की भागीदारी

कक्षा	विद्यार्थियों की संख्या	पसंद करने वाले विद्यार्थियों का प्रतिशत (%)			
		क्रिकेट	टेनिस	हैंडबॉल	फुटबॉल
A	240	60%	70%	50%	60%
B	280	50%	60%	60%	50%
C	320	40%	65%	55%	45%
D	360	65%	75%	65%	55%
E	480	70%	80%	75%	45%

The number of students who like to play Tennis in Class A is _____% less than those who like to play Handball in Class E.

कक्षा A में टेनिस खेलना पसंद करने वाले विद्यार्थियों की संख्या कक्षा E में हैंडबॉल खेलना पसंद करने वाले विद्यार्थियों की संख्या से कितने प्रतिशत (%) कम है :

[Question ID = 1507][Question Description = 102_00_General_27_OCT22_Q02]

1. 40

[Option ID = 6025]

2. 50

[Option ID = 6026]

3. 53.33

[Option ID = 6027]

4. 56.67

[Option ID = 6028]

- 3) The following table shows the number of students in each of the five classes (A-E) of a school and the percentage (%) of students in these classes who like to play cricket, tennis, handball and football. Based on the data in the table, answer the questions. (A student can play one or more games or no game at all)

Class -wise students participation in sports.

Class	Number of students	Percentage (%) of students who like			
		Cricket	Tennis	Handball	Football
A	240	60%	70%	50%	60%
B	280	50%	60%	60%	50%
C	320	40%	65%	55%	45%
D	360	65%	75%	65%	55%
E	480	70%	80%	75%	45%

निम्नलिखित तालिका में एक विद्यालय की पाँच कक्षाओं (A-E) में प्रत्येक में विद्यार्थियों की संख्या और इन कक्षाओं में उन विद्यार्थियों का प्रतिशत (%), जो क्रिकेट, टेनिस, हैंडबॉल और फुटबाल खेलना पसंद करते हैं, प्रदर्शित है। तालिका के आँकड़े के आधार पर प्रश्न 1-5 के उत्तर दीजिए। (एक विद्यार्थी एक खेल या अधिक या कोई भी खेल नहीं खेल सकता है)

खेलों में कक्षा-वार विद्यार्थियों की भागीदारी

कक्षा	विद्यार्थियों की संख्या	पसंद करने वाले विद्यार्थियों का प्रतिशत (%)			
		क्रिकेट	टेनिस	हैंडबॉल	फुटबाल
A	240	60%	70%	50%	60%
B	280	50%	60%	60%	50%
C	320	40%	65%	55%	45%
D	360	65%	75%	65%	55%
E	480	70%	80%	75%	45%

The ratio of the number of students who like to play cricket in Class B to that of the number of students who like to play Football in Class C is

कक्षा B में क्रिकेट खेलना पसंद करने वाले विद्यार्थियों की संख्या का अनुपात कक्षा C में फुटबाल खेलना पसंद करने वाले विद्यार्थियों की संख्या की अपेक्षा कितना है?

[Question ID = 1508][Question Description = 103_00_General_27_OCT22_Q03]

1. 36 : 35

[Option ID = 6029]

2. 31 : 36

[Option ID = 6030]

3. 35 : 37

[Option ID = 6031]

4. 35 : 36

[Option ID = 6032]

- 4) The following table shows the number of students in each of the five classes (A-E) of a school and the percentage (%) of students in these classes who like to play cricket, tennis, handball and football. Based on the data in the table, answer the questions. (A student can play one or more games or no game at all)

Class -wise students participation in sports.

Class	Number of students	Percentage (%) of students who like			
		Cricket	Tennis	Handball	Football
A	240	60%	70%	50%	60%
B	280	50%	60%	60%	50%
C	320	40%	65%	55%	45%
D	360	65%	75%	65%	55%
E	480	70%	80%	75%	45%

निम्नलिखित तालिका में एक विद्यालय की पाँच कक्षाओं (A-E) में प्रत्येक में विद्यार्थियों की संख्या और इन कक्षाओं में उन विद्यार्थियों का प्रतिशत (%), जो क्रिकेट, टेनिस, हैंडबॉल और फुटबाल खेलना पसंद करते हैं, प्रदर्शित है। तालिका के आँकड़े के आधार पर प्रश्न 1-5 के उत्तर दीजिए। (एक विद्यार्थी एक खेल या अधिक या कोई भी खेल नहीं खेल सकता है।)

खेलों में कक्षा-वार विद्यार्थियों की भागीदारी

कक्षा	विद्यार्थियों की संख्या	पसंद करने वाले विद्यार्थियों का प्रतिशत (%)			
		क्रिकेट	टेनिस	हैंडबॉल	फुटबॉल
A	240	60%	70%	50%	60%
B	280	50%	60%	60%	50%
C	320	40%	65%	55%	45%
D	360	65%	75%	65%	55%
E	480	70%	80%	75%	45%

If M is the number of classes in which more than 180 students like to play handball, then M =

यदि M उन कक्षाओं की संख्या है जिसमें 180 से अधिक विद्यार्थी हैंडबॉल खेलना पसंद करते हैं, तो M =

[Question ID = 1509][Question Description = 104_00_General_27_OCT22_Q04]

1. 2

[Option ID = 6033]

2. 3

[Option ID = 6034]

3. 1

[Option ID = 6035]

4. 0

[Option ID = 6036]

- 5) The following table shows the number of students in each of the five classes (A-E) of a school and the percentage (%) of students in these classes who like to play cricket, tennis, handball and football. Based on the data in the table, answer the questions. (A student can play one or more games or no game at all)

Class -wise students participation in sports.

Class	Number of students	Percentage (%) of students who like			
		Cricket	Tennis	Handball	Football
A	240	60%	70%	50%	60%
B	280	50%	60%	60%	50%
C	320	40%	65%	55%	45%
D	360	65%	75%	65%	55%
E	480	70%	80%	75%	45%

निम्नलिखित तालिका में एक विद्यालय की पाँच कक्षाओं (A-E) में प्रत्येक में विद्यार्थियों की संख्या और इन कक्षाओं में उन विद्यार्थियों का प्रतिशत (%), जो क्रिकेट, टेनिस, हैंडबॉल और फुटबाल खेलना पसंद करते हैं, प्रदर्शित है। तालिका के आँकड़ों के आधार पर प्रश्न 1-5 के उत्तर दीजिए। (एक विद्यार्थी एक खेल या अधिक या कोई भी खेल नहीं खेल सकता है)

खेलों में कक्षा-वार विद्यार्थियों की भागीदारी

कक्षा	विद्यार्थियों की संख्या	पसंद करने वाले विद्यार्थियों का प्रतिशत (%)			
		क्रिकेट	टेनिस	हैंडबॉल	फुटबाल
A	240	60%	70%	50%	60%
B	280	50%	60%	60%	50%
C	320	40%	65%	55%	45%
D	360	65%	75%	65%	55%
E	480	70%	80%	75%	45%

The maximum percentage of students in Class A who do not like to play any of the given four games can be

कक्षा A में उन विद्यार्थियों का अधिकतम प्रतिशत कितना हो सकता है, जो दिये गये चारों खेलों में से कोई भी खेल खेलना पसंद नहीं करते हैं?

[Question ID = 1510][Question Description = 105_00_General_27_OCT22_Q05]

1. 40%

[Option ID = 6037]

2. 10%

[Option ID = 6038]

3. 50%

[Option ID = 6039]

4. 30%

[Option ID = 6040]

Topic: - 11_GP_SH1_Set1_B

1) Which of the following is outside the perview of characteristics of learning?

निम्नलिखित में कौन अधिगम की विशेषताओं की परिधि के अन्तर्गत नहीं आता है?

[Question ID = 1511][Question Description = 106_00_General_27_OCT22_Q06]

1. **Learning is a life long process**

अधिगम जीवन-पर्यन्त चलने वाली एक प्रक्रिया है।

[Option ID = 6041]

2. **Learning is a temporary change in behaviour**

अधिगम व्यवहार में एक अस्थायी परिवर्तन है।

[Option ID = 6042]

3. **Learning is prompted by individual needs**

अधिगम वैयक्तिक आवश्यकताओं से प्रेरित होता है।

[Option ID = 6043]

4. **Learning is transferable**

अधिगम हस्तांतरणीय होता है।

[Option ID = 6044]

2) **Which of the following operations comes under the pre-active phase of teaching according to Philip. W. Jackson?**

फिलिप. डब्ल्यू. जैक्सन के अनुसार निम्नलिखित में से कौन-सी सक्रिय शिक्षण की पूर्व-सक्रिय अवस्था के अन्तर्गत आती है?

[Question ID = 1512][Question Description = 107_00_General_27_OCT22_Q07]

1. **Diagnosis of the learners**

अधिगम कर्ताओं का निदान

[Option ID = 6045]

2. **Decision about the strategies**

कार्यनीतियों के बारे में निर्णय

[Option ID = 6046]

3. **Actions and reactions**

क्रियाएं एवं प्रतिक्रियाएं

[Option ID = 6047]

4. **Selecting appropriate testing devices**

उपयुक्त परीक्षण युक्तियों का चयन

[Option ID = 6048]

3) **Given below are two statements :**

Statement I : In synchronous mode, both teacher and learners are present at the same time.

Statement II : Tutors in online spaces do not have the opportunity to show partiality and steadfastness towards knowledge.

In the light of the above statements, choose the most appropriate answer from the options given below :

नीचे दो कथन दिए गए हैं :

कथन I : समकालिक विधा में, शिक्षक एवं अधिगमकर्ता दोनों एक ही समय पर विद्यमान होते हैं।

कथन II : ऑनलाइन माध्यमों में अनुशिक्षकों (ट्यूटर्स) के पास ज्ञान के प्रति पक्षपात और हठधर्मिता दिखाने का अवसर नहीं होता है।

उपरोक्त कथन के आलोक में, नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर का चयन कीजिए :

[Question ID = 1513][Question Description = 108_00_General_27_OCT22_Q08]

1. Both Statement I and Statement II are correct

कथन I और II दोनों सही हैं

[Option ID = 6049]

2. Both Statement I and Statement II are incorrect

कथन I और II दोनों गलत हैं

[Option ID = 6050]

3. Statement I is correct but Statement II is incorrect

कथन I सही है, लेकिन कथन II गलत है

[Option ID = 6051]

4. Statement I is incorrect but Statement II is correct

कथन I गलत है, लेकिन कथन II सही है

[Option ID = 6052]

4) Arrange the following five elements of 'Pedagogy' given by Herbert

- (A) Generalization
- (B) Association
- (C) Presentation
- (D) Application
- (E) Preparation

Choose the correct answer from the options given below :

हर्बर्ट द्वारा दिए गए शिक्षणशास्त्र के निम्नलिखित 5 तत्वों को व्यवस्थित कीजिए :

- (A) सामान्यीकरण
- (B) साहचर्य
- (C) प्रस्तुतीकरण
- (D) अनुप्रयोग
- (E) तैयारी

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1514][Question Description = 109_00_General_27_OCT22_Q09]

1. (E), (D), (B), (A), (C)

[Option ID = 6053]

2. (E), (C), (B), (A), (D)

[Option ID = 6054]

3. (C), (E), (B), (D), (A)

[Option ID = 6055]

4. (B), (D), (E), (C), (A)

[Option ID = 6056]

- 5) Match List I with List II :

List I (Learner attributes)	List II (Meaning)
(A) Problem-solving	(I) The ability to reflect upon the meaning and analysing the facts
(B) Creative thinking	(II) The ability to address a problem for successful outcome
(C) Critical thinking	(III) The ability to look at things differently and find new ways of solving problems
(D) Decision making	(IV) The ability to select a course of action which would lead to desired outcome

Choose the correct answer from the options given below :

सूची-I के साथ सूची-II का मिलान कीजिए :

सूची-I (अधिगमकर्ता विशेषताएँ)	सूची-II (आशय)
(A) समस्या - समाधान	(I) आशय के ऊपर विमर्श करने और तथ्यों को विश्लेषित करने की योग्यता
(B) सृजनात्मक चिंतन	(II) सफल परिणाम हेतु समस्या समाधान की योग्यता
(C) आलोचनात्मक चिंतन	(III) तथ्यों को भिन्न तरीके से देखने और समस्या समाधान के नए तरीके का पता लगाने की योग्यता
(D) निर्णयन	(IV) एक ऐसे मार्ग के चयन की योग्यता जो कि अपेक्षित परिणाम की ओर प्रेरित करेगी

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए :

[Question ID = 1515][Question Description = 110_00_General_27_OCT22_Q10]

1. (A)-(II), (B)-(III), (C)-(I), (D)-(IV)

[Option ID = 6057]

2. (A)-(IV), (B)-(II), (C)-(I), (D)-(III)

[Option ID = 6058]

3. (A)-(II), (B)-(I), (C)-(IV), (D)-(III)

[Option ID = 6059]

4. (A)-(IV), (B)-(III), (C)-(I), (D)-(II)

[Option ID = 6060]

- 6) Coding paradigm is extensively used in

निम्नलिखित में से किसमें कोडिंग प्रतिमान का उपयोग विस्तृत रूप से किया जाता है?

[Question ID = 1516][Question Description = 111_00_General_27_OCT22_Q11]

1. **Language analysis**

भाषा विश्लेषण

[Option ID = 6061]

2. **Conversational analysis**

वार्ताचीत संबंधी विश्लेषण

[Option ID = 6062]

3. **Grounded theory research**

आधारिक सिद्धांत शोध

[Option ID = 6063]

4. **Covert observation**

गुप्त प्रेक्षण

[Option ID = 6064]

7) **The analytic - induction strategy is a method of**

विश्लेषी - आगमन कार्यनीति निम्नलिखित में से किसकी प्रविधि है?

[Question ID = 1517][Question Description = 112_00_General_27_OCT22_Q12]

1. **Quantitative analysis**

परिमाणात्मक विश्लेषण

[Option ID = 6065]

2. **Qualitative analysis**

गुणात्मक विश्लेषण

[Option ID = 6066]

3. **Field observation**

क्षेत्र प्रेक्षण

[Option ID = 6067]

4. **Participatory analysis**

सहभागी विश्लेषण

[Option ID = 6068]

8) **Which of the following are included in the positivist paradigm of research?**

- (A) Quantification
- (B) Construction of hypotheses
- (C) Use of objective measures
- (D) Subjective analysis
- (E) Rejection of theories

Choose the correct answer from the options given below :

निम्नलिखित में से कौन से शोध के प्रत्यक्षवादी प्रतिमान में शामिल हैं?

- (A) परिमाणीकरण
- (B) परिकल्पना का निर्माण
- (C) वस्तुनिष्ठ मापनों का उपयोग
- (D) व्यक्तिपरक विश्लेषण
- (E) सिद्धान्तों को अस्वीकार किया जाना

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1518][Question Description = 113_00_General_27_OCT22_Q13]

1. (A), (B), (C) only

केवल (A), (B), (C)

[Option ID = 6069]

2. (B), (C), (D) only

केवल (B), (C), (D)

[Option ID = 6070]

3. (C), (D), (E) only

केवल (C), (D), (E)

[Option ID = 6071]

4. (A), (D), (E) only

केवल (A), (D), (E)

[Option ID = 6072]

- 9) Given below are two statements : One is labelled as Assertion A and the other is labelled as Reason R.

Assertion (A) : Experimenters' bias is a real issue at different phases of research.

Reason (R) : A researcher can influence the results of a study by mistakes in observation and data entry, either intentionally or otherwise.

In the light of the above statements, choose the most appropriate answer from the options given below :

नीचे दो कथन दिए गए हैं : एक अभिकथन (Assertion (A)) के रूप में लिखित है तो दूसरा उसके कारण (Reason (R)) के रूप में :

अभिकथन (A) : शोध के विभिन्न चरणों में प्रयोगकर्ता का पूर्वाग्रह एक वास्तविक समस्या है।

कारण (R) : शोधकर्ता प्रेक्षण और आंकड़ों की प्रविष्टि में जानबूझकर या अनवश्या गलतियां कर किसी अध्ययन के परिणामों को प्रभावित कर सकता है।

उपरोक्त कथन के आलोक में, नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर का चयन कीजिए

[Question ID = 1519][Question Description = 114_00_General_27_OCT22_Q14]

1. Both (A) and (R) are correct and (R) is the correct explanation of (A)

(A) और (R) दोनों सही हैं और (R), (A) की सही व्याख्या है

[Option ID = 6073]

2. Both (A) and (R) are correct but (R) is NOT the correct explanation of (A)

(A) और (R) दोनों सही हैं, लेकिन (R), (A) की सही व्याख्या नहीं है

[Option ID = 6074]

3. (A) is correct but (R) is not correct

(A) सही है, लेकिन (R) सही नहीं है

[Option ID = 6075]

4. (A) is not correct but (R) is correct

(A) सही नहीं है, लेकिन (R) सही है

[Option ID = 6076]

- 10) Given below are two statements :

Statement I : A discrete variable can represent only finite set of values.

Statement II : A continuous variable can be broken into subparts including fractions.

In the light of the above statements, choose the correct answer from the options given below :

नीचे दो कथन दिए गए हैं :

कथन I : असतत चर केवल मानों के परिमित समुच्चय को दर्शा सकते हैं।

कथन II : सतत चर को भाग समेत उपखंडों में विभक्त किया जा सकता है।

उपरोक्त कथन के आलोक में, नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए :

[Question ID = 1520][Question Description = 115_00_General_27_OCT22_Q15]

1. Both Statement I and Statement II are true

कथन I और II दोनों सत्य हैं

[Option ID = 6077]

2. Both Statement I and Statement II are false

कथन I और II दोनों असत्य हैं

[Option ID = 6078]

3. Statement I is true but Statement II is false

कथन I सत्य है, लेकिन कथन II असत्य है

[Option ID = 6079]

4. Statement I is false but Statement II is true

कथन I असत्य है, लेकिन कथन II सत्य है

[Option ID = 6080]

11) In two-step flow of communication, messages pass through

- (A) Mass Media
- (B) Opinion leaders
- (C) Bureaucracy
- (D) Spiritual leaders

Choose the correct answer from the options given below :

संप्रेषण के द्वि-सोपानी प्रवाह में संदेश निम्नांकित से होकर गुजरते हैं :

- (A) जनसंचार माध्यमों
- (B) अभिमत निर्माताओं
- (C) नौकरशाही
- (D) आध्यात्मिक गुरुओं

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1521][Question Description = 116_00_General_27_OCT22_Q16]

1. (A) and (B)

(A) और (B)

[Option ID = 6081]

2. (B) and (C)

(B) और (C)

[Option ID = 6082]

3. (C) and (D)

(C) और (D)

[Option ID = 6083]

4. (A) and (C)

(A) और (C)

[Option ID = 6084]

12) The real basis of communication is

संप्रेषण का वास्तविक आधार है :

[Question ID = 1522][Question Description = 117_00_General_27_OCT22_Q17]

1. Peer pressure

समकक्षीय - दबाव

[Option ID = 6085]

2. Personal ambition

वैयक्तिक महत्वाकांक्षा

[Option ID = 6086]

3. **Common experience**

सामान्य अनुभव

[Option ID = 6087]

4. **Desire for divergence**

वैविध्यता की चाह

[Option ID = 6088]

13) **What are the key features of transactional model of communication?**

- (A) **Absence of noise**
- (B) **Extensively used in interpersonal communication**
- (C) **Feedback is a new message**
- (D) **Role exchange by encoder and decoder**
- (E) **Encoder and decoder discrimination is the order**

Choose the correct answer from the options given below :

संप्रेषण के संव्यावहरात्मक प्रतिरूप की मुख्य विशेषताएँ क्या हैं?

- (A) कोलाहल का अभाव
- (B) अन्तः वैयक्तिक संप्रेषण में व्यापक तौर पर प्रयुक्त
- (C) प्रतिपुष्टि एक नया संदेश है
- (D) कूट आबद्धक और विकूटक द्वारा भूमिका का आदान-प्रदान
- (E) कूट बद्धक और विकूटक का विभेदन क्रमिक व्यवस्था है।

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1523][Question Description = 118_00_General_27_OCT22_Q18]

1. **(A), (B), (C) only**

केवल (A), (B), (C)

[Option ID = 6089]

2. **(B), (C), (D) only**

केवल (B), (C), (D)

[Option ID = 6090]

3. **(C), (D), (E) only**

केवल (C), (D), (E)

[Option ID = 6091]

4. **(A), (D), (E) only**

केवल (A), (D), (E)

[Option ID = 6092]

14) Given below are two statements :

Statement I : The transmission view of communication is both hegemonic and mechanistic.

Statement II : The ritualistic view of communication emphasises the factors of commonality, communion and fraternity.

In the light of the above statements, choose the correct answer from the options given below :

नीचे दो कथन दिए गए हैं :

कथन I : संचार का प्रेषण दृष्टि कौण अधिपत्यकारी और यांत्रिक दोनों होता है।

कथन II : संचार के पारंपरिक दृष्टिकौण में सामान्यता, घनिष्ठता और बंधुत्व जैसे घटकों पर बल दिया जाता है।

उपरोक्त कथन के आलोक में, नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए :

[Question ID = 1524][Question Description = 119_00_General_27_OCT22_Q19]

1. Both Statement I and Statement II are true

कथन I और II दोनों सत्य हैं

[Option ID = 6093]

2. Both Statement I and Statement II are false

कथन I और II दोनों असत्य हैं

[Option ID = 6094]

3. Statement I is true but Statement II is false

कथन I सत्य है, लेकिन कथन II असत्य है

[Option ID = 6095]

4. Statement I is false but Statement II is true

कथन I असत्य है, लेकिन कथन II सत्य है

[Option ID = 6096]

15) The sequence of zones in kinesics is

- (A) Personal
- (B) Intimate
- (C) Public
- (D) Social

Choose the correct answer from the options given below :

काइनेसिक्स में जोन्स का अनुक्रम है :

- (A) वैयक्तिक
- (B) घनिष्ठ
- (C) सार्वजनिक
- (D) सामाजिक

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1525][Question Description = 120_00_General_27_OCT22_Q20]

1. (A), (B), (C), (D)

[Option ID = 6097]

2. (B), (C), (D), (A)

[Option ID = 6098]

3. (C), (D), (A), (B)

[Option ID = 6099]

4. (B), (A), (D), (C)

[Option ID = 6100]

- 16) A group consists of 3 males, 3 females and 5 children. The average age of the males is 50 years, that of females is 45 years and that of children is 10 years. What is approximate average age of the group?

एक समूह जिसमें 3 पुरुष, 3 महिलाएं एवं 5 बच्चे हैं। पुरुषों की औसत आयु 50 वर्ष है, महिलाओं की औसत आयु 45 वर्ष है एवं बच्चों की औसत आयु 10 वर्ष है। समूह की लगभग औसत आयु कितनी है?

[Question ID = 1526][Question Description = 121_00_General_27_OCT22_Q21]

1. 32.5

[Option ID = 6101]

2. 30.45

[Option ID = 6102]

3. 28.45

[Option ID = 6103]

4. 31.45

[Option ID = 6104]

- 17) Find the next number in the series given below :

7, 10, 15, 22, 33, 46, ?

नीचे दी गयी श्रृंखला में अगली संख्या ज्ञात कीजिए।

7, 10, 15, 22, 33, 46, ?

[Question ID = 1527][Question Description = 122_00_General_27_OCT22_Q22]

1. 61

[Option ID = 6105]

2. 68

[Option ID = 6106]

3. 55

[Option ID = 6107]

4. 63

[Option ID = 6108]

18) The daily income of three persons A, B and C is in the ratio of 2 : 5 : 11 and the income of B is Rs. 291 more than that of A. Find the income of C

तीन व्यक्तियों A, B एवं C की प्रतिदिन की आय 2:5:11 के अनुपात में है एवं B की आय A की आय से 291 रुपए अधिक है। C की आय ज्ञात कीजिए।

[Question ID = 1528][Question Description = 123_00_General_27_OCT22_Q23]

1. Rs. 679

679 रुपए

[Option ID = 6109]

2. Rs. 1,746

1,746 रुपए

[Option ID = 6110]

3. Rs. 1,067

1,067 रुपए

[Option ID = 6111]

4. Rs. 1,256

1,256 रुपए

[Option ID = 6112]

19) Two numbers are, respectively, 28% and 25% less than a third number. What percent is the first number of the second number?

दो संख्याएँ तीसरी संख्या से क्रमशः 28% और 25% कम है। पहली संख्या दूसरी संख्या का कितना प्रतिशत है?

[Question ID = 1529][Question Description = 124_00_General_27_OCT22_Q24]

1. 104.16%

[Option ID = 6113]

2. 90%

[Option ID = 6114]

3. 92%

[Option ID = 6115]

4. 96%

[Option ID = 6116]

20) A dealer sold three-fourth ($\frac{3}{4}$) of his articles at a gain of 20% and the remaining articles at the cost price. Find the gain earned by him in the whole transaction.

एक विक्रेता ने अपनी वस्तुओं के $\frac{3}{4}$ भाग को 20% लाभ पर बेचा और शेष वस्तुओं को लागत मूल्य पर बेच दिया। सम्पूर्ण लेनदेन में उसके द्वारा अर्जित की गयी आय का लाभ-प्रतिशत कितना है?

[Question ID = 1530][Question Description = 125_00_General_27_OCT22_Q25]

1. 20%

[Option ID = 6117]

2. 18%

[Option ID = 6118]

3. 16%

[Option ID = 6119]

4. 15%

[Option ID = 6120]

21) "I think you will find that this bail out is the best option before our organization, especially because disagreement may indicate that this company is not the right place for you" Which informal fallacy is committed in the above argument?

"में सोचता हूँ कि आप पाएँगे कि यह उप निधान आपके संगठन के समक्ष सर्वोत्तम उपलब्ध विकल्प है, ऐसा विशेष रूप से इस कारणवश है क्योंकि आपकी असहमति से यह निरूपित हो सकता है कि यह कंपनी आपके लिए उपयुक्त स्थान नहीं है।"

उपर्युक्त युक्ति में कौन सा अनाकारिक तर्क दोष सन्निहित है :

[Question ID = 1531][Question Description = 126_00_General_27_OCT22_Q26]

1. False alternative

मिथ्या विकल्प

[Option ID = 6121]

2. Circular argument

चक्रय युक्ति

[Option ID = 6122]

3. Appeal to force

बल का आग्रह

[Option ID = 6123]

4. Appeal to inappropriate authority

अनुपयुक्त प्राधिकार का आग्रह

[Option ID = 6124]

22) Which of the following statements are contraries?

- (A) All men are mortal
- (B) Some men are mortal
- (C) Some men are not mortal
- (D) No men are mortal

Choose the most appropriate answer from the options given below :

निम्नांकित में से कौन से कथन विपरीतार्थक हैं?

- (A) सभी पुरुष नश्वर हैं।
- (B) कुछ पुरुष नश्वर हैं।
- (C) कुछ पुरुष नश्वर नहीं होते हैं।
- (D) कोई भी पुरुष नश्वर नहीं होते हैं।

नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1532][Question Description = 127_00_General_27_OCT22_Q27]

1. (A) and (C) only

केवल (A) और (C)

[Option ID = 6125]

2. (B) and (C) only

केवल (B) और (C)

[Option ID = 6126]

3. (B) and (D) only

केवल (B) और (D)

[Option ID = 6127]

4. (A) and (D) only

केवल (A) और (D)

[Option ID = 6128]

23) Which of the following statements are logically equivalent?

- (A) Some animals are birds.
- (B) Some birds are animals.
- (C) Some animals are not non-birds.
- (D) Some animals are non-birds.
- (E) Some non-birds are not non-animals.

Choose the most appropriate answer from the options given below :

निम्नांकित में से कौन से कथन तार्किक दृष्टि से समान हैं?

- (A) कुछ पशु पक्षी होते हैं।
- (B) कुछ पक्षी पशु होते हैं।
- (C) कुछ पशु गैर-पक्षी नहीं होते हैं।
- (D) कुछ पशु गैर-पक्षी होते हैं।
- (E) कुछ गैर-पक्षी गैर-पशु नहीं होते हैं।

नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1533][Question Description = 128_00_General_27_OCT22_Q28]

1. (A), (B) and (C) only

केवल (A), (B) और (C)

[Option ID = 6129]

2. (A), (C) and (D) only

केवल (A), (C) और (D)

[Option ID = 6130]

3. (B) and (C) only

केवल (B) और (C)

[Option ID = 6131]

4. (B), (C), (D) and (E) only

केवल (B), (C), (D) और (E)

[Option ID = 6132]

- 24) Given below are two statements :

Statement I : According to classical Indian School of Logic inference for oneself is called Svārtha Anumāna.

Statement II : Svārtha Anumāna is a syllogism and has to be presented in language.

In the light of the above statements, choose the correct answer from the options given below :

नीचे दो कथन दिए गए हैं :

कथन I : तर्क के भारतीय शास्त्रीय मत के अनुसार स्वयं के लिए अनुमान स्वार्थ अनुमान कहलाता है।

कथन II : स्वार्थ अनुमान न्याय वाक्य है और इसे भाषा में प्रस्तुत किया जाना होता है।

उपरोक्त कथन के आलोक में, नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए :

[Question ID = 1534][Question Description = 129_00_General_27_OCT22_Q29]

1. Both Statement I and Statement II are true

कथन I और II दोनों सत्य हैं

[Option ID = 6133]

2. Both Statement I and Statement II are false

कथन I और II दोनों असत्य हैं

[Option ID = 6134]

3. Statement I is true but Statement II is false

कथन I सत्य है, लेकिन कथन II असत्य है

[Option ID = 6135]

4. Statement I is false but Statement II is true

कथन I असत्य है, लेकिन कथन II सत्य है

[Option ID = 6136]

25) According to classical Indian School of Logic which of the following steps of inference involve application of the universal concomitance to the present case?

- (A) This hill has fire
- (B) Because it has smoke
- (C) Whatever has smoke has fire, e.g. an oven
- (D) This hill has smoke which is invariably associated with fire
- (E) Therefore the hill has fire

Choose the most appropriate answer from the options given below :

तर्क के भारतीय शास्त्रीय मत के अनुसार अनुमान के किस सोपान में वर्तमान प्रकरण के लिए सार्वभौमिक सहवर्तिता का अनुप्रयोग होता है?

- (A) इस पहाड़ी में अग्नि है।
- (B) क्योंकि इसमें धुआँ है।
- (C) जहाँ कहीं भी धुआँ है वहाँ अग्नि है, जैसे चूल्हा
- (D) इस पहाड़ी में अग्नि है जो निरपवादतः अग्नि से सहयोजित है।
- (E) इसलिए पहाड़ी में अग्नि है।

नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1535][Question Description = 130_00_General_27_OCT22_Q30]

1. (C) and (E) only

केवल (C) और (E)

[Option ID = 6137]

2. (B) and (C) only

केवल (B) और (C)

[Option ID = 6138]

3. (C) only

केवल (C)

[Option ID = 6139]

4. (D) only

केवल (D)

[Option ID = 6140]

- 26) Suppose that the class grade for a six-week period is based on three tests (T_1, T_2, T_3), each of which counts for 15%, four quizzes (Q_1, Q_2, Q_3, Q_4), each of which counts for 10%, and a homework note book (HW), which counts for 15%. The grades are recorded in a spreadsheet similar to the one below.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Name	T_1	T_2	T_3	Q_1	Q_2	Q_3	Q_4	HW	AVG
2	Jatin	87	92	80	76	79	87	74	90	
3	Amit	91	85	77	78	88	96	90	92	
4	Anil	65	72	70	80	81	74	77	80	
5	Anita	96	88	91	76	91	100	74	98	

Which of the following formulae would NOT be a correct calculation of the six-week weighted average for Jatin?

मान लीजिए कि एक 6 सप्ताह-अवधि के लिए कक्षा (श्रेणी) ग्रेड तीन परीक्षण (T_1, T_2, T_3) जिनमें से प्रत्येक 15% हेतु परिकलित हैं, चार प्रश्नोत्तरियाँ (क्विज) (Q_1, Q_2, Q_3, Q_4), जिसमें से प्रत्येक 10% हेतु परिकलित हैं, और एक गृहकार्य, जो 15% हेतु परिकलित होने पर आधारित है। श्रेणियाँ (ग्रेड्स) निम्नवत् के समान किसी स्प्रेडशीट में अंकित की गयी हैं।

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	नाम	T_1	T_2	T_3	Q_1	Q_2	Q_3	Q_4	HW	AVG
2	जतिन	87	92	80	76	79	87	74	90	
3	अमित	91	85	77	78	88	96	90	92	
4	अनिल	65	72	70	80	81	74	77	80	
5	अनीता	96	88	91	76	91	100	74	98	

निम्नलिखित में से कौन-से सूत्र जतिन हेतु किए गए 6 सप्ताह भारत औसत का एक सही परिकलन नहीं होगा ?

[Question ID = 1536][Question Description = 131_00_General_27_OCT22_Q31]

1. $= B2 * 0.15 + C2 * 0.15 + D2 * 0.15 + E2 * 0.1 + F2 * 0.1 + G2 * 0.1 + H2 * 0.1 + I2 * 0.15$

[Option ID = 6141]

2. $= (B2 + C2 + D2 + I2) * 0.15 + (E2 + F2 + G2 + H2) * 0.1$

[Option ID = 6142]

3. $= ((B2 + C2 + D2 + I2) * 1.5 + (E2 + F2 + G2 + H2)) / 10$

[Option ID = 6143]

4. $= (B2 + C2 + D2 + I2) / 15 + (E2 + F2 + G2 + H2) / 10$

[Option ID = 6144]

- 27) Which of the following devices from the list A – E given below are output devices only?

- (A) Blu-Ray disc
- (B) Buzzer
- (C) Web-Cam
- (D) SSD
- (E) Laser printer

Choose the correct answer from the options given below :

नीचे दी गयी A से E तक की सूची में से निम्नलिखित कौन-सी युक्तियाँ केवल आउटपुट (निर्गत) युक्तियाँ हैं?

- (A) ब्लू रे डिस्क
- (B) बज़र
- (C) वेब कैम
- (D) एस एस डी
- (E) लेसर प्रिंटर

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1537][Question Description = 132_00_General_27_OCT22_Q32]

1. (B) and (E) only

केवल (B) और (E)

[Option ID = 6145]

2. (A) and (D) only

केवल (A) और (D)

[Option ID = 6146]

3. (C) and (E) only

केवल (C) और (E)

[Option ID = 6147]

4. (E) only

केवल (E)

[Option ID = 6148]

28) Match List I with List II :

List I (Computer Term)	List II (Description)
(A) Arithmetic and Logic unit (ALU)	(I) Stores part of the operating system currently in use
(B) Control Unit (CU)	(II) Carries out operations such as AND, OR, NOT
(C) Random Access Memory (RAM)	(III) Stores bootstrap loader and BIOS
(D) Read Only Memory (ROM)	(IV) Fetches and manages execution of each instruction in turn

Choose the correct answer from the options given below :

सूची-I के साथ सूची-II का मिलान कीजिए :

सूची-I (कंप्यूटर पद)	सूची-II (वर्णन)
(A) अर्थमेटिक एंड लॉजिक यूनिट (ए एल यु)	(I) वर्तमान में प्रयुक्त किए जा रहे ऑपरेटिंग सिस्टम के भाग को संग्रहित करता है।
(B) कण्ट्रोल यूनिट (सी यू)	(II) AND, OR, NOT जैसी संक्रियाओं संचालित की जाती है।
(C) रैण्डम एक्सेस मेमोरी (आर ए एम)	(III) बूटस्ट्रैप लोडर एवं बी आई ओ एस को संग्रहित करता है।
(D) रीड ओनली मेमोरी (आर ओ एम)	(IV) प्रत्येक अनुदेश को उपलब्ध कराता है और फिर प्रत्येक अनुदेश का क्रियान्वयन करता है।

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए :

[Question ID = 1538][Question Description = 133_00_General_27_OCT22_Q33]

1. (A)-(IV), (B)-(III), (C)-(II), (D)-(I)

[Option ID = 6149]

2. (A)-(III), (B)-(IV), (C)-(I), (D)-(II)

[Option ID = 6150]

3. (A)-(II), (B)-(IV), (C)-(I), (D)-(III)

[Option ID = 6151]

4. (A)-(II), (B)-(I), (C)-(IV), (D)-(III)

[Option ID = 6152]

29) Consider the following email fields in email software :

To : Ravi@gmail.com

Cc : Rajan@gmail.com, Raj@gmail.com

Bcc : Rakesh@gmail.com

Which recipient(s) is/are able to see all the other recipients?

ई-मेल सॉफ्टवेयर में निम्नलिखित ई-मेल क्षेत्र फील्ड पर विचार कीजिए :

To : Ravi@gmail.com

Cc : Rajan@gmail.com, Raj@gmail.com

Bcc : Rakesh@gmail.com

निम्नांकित कौन-से/सा प्राप्तकर्ता अन्य सभी प्राप्तकर्ताओं को देख पाने में सक्षम है/हैं?

[Question ID = 1539][Question Description = 134_00_General_27_OCT22_Q34]

1. Rajan, Raj and Rakesh

राजन, राज एवं राकेश

[Option ID = 6153]

2. Ravi

रवि

[Option ID = 6154]

3. Rajan and Raj

राजन एव राज

[Option ID = 6155]

4. **Rakesh**

राकेश

[Option ID = 6156]

30) Given below are two statements about online search :

Statement I : Google search results return the same information to anyone who enters the same keywords.

Statement II : Search engines are gathering vast amounts of information about our searches and ourselves.

In the light of the above statements, choose the correct answer from the options given below :

नीचे दो कथन दिए गए हैं :

ऑनलाइन खोज के बारे में

कथन I : गूगल सर्च रिजल्ट में किसी व्यक्ति द्वारा प्रमुख शब्द (की वर्ड) की प्रविष्टि से वही सूचना प्राप्त होती है।

कथन II : खोज इंजन (सर्च इंजन) हमारी खोजों और हमारे स्वयं के बारे में सूचना के वृहत भंडार को एकत्र कर रहे हैं।

उपरोक्त कथन के आलोक में, नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए :

[Question ID = 1540][Question Description = 135_00_General_27_OCT22_Q35]

1. **Both Statement I and Statement II are true**

कथन I और II दोनों सत्य हैं

[Option ID = 6157]

2. **Both Statement I and Statement II are false**

कथन I और II दोनों असत्य हैं

[Option ID = 6158]

3. **Statement I is true but Statement II is false**

कथन I सत्य है, लेकिन कथन II असत्य है

[Option ID = 6159]

4. **Statement I is false but Statement II is true**

कथन I असत्य है, लेकिन कथन II सत्य है

[Option ID = 6160]

- 31) Organochlorine pesticides such as DDT's human toxicity is comparatively lower. It is their impact on food chain that leads to acute human toxicity. Their properties that cause them to be impactful on food chain are
- (A) Persistence
  - (B) Insolubility
  - (C) Solubility
  - (D) Polarity

Choose the most appropriate answer from the options given below :

डीडीटी जैसे ऑर्गेनोक्लोरीन कीटनाशकों की मानव विषाक्तता तुलनात्मक रूप से कम है। आहार श्रृंखला पर उनके प्रभाव से मानव विषाक्तता अत्यधिक बढ़ जाती है। उनके ऐसे कौन-से गुण हैं जो उन्हें आहार श्रृंखला पर प्रभावपूर्ण बनाते हैं -

- (A) सातत्य
- (B) अघुलनशीलता
- (C) घुलनशीलता
- (D) ध्रुवता

नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1541][Question Description = 136_00_General_27_OCT22_Q36]

1. (A) and (B) only

केवल (A) और (B)

[Option ID = 6161]

2. (A) and (C) only

केवल (A) और (C)

[Option ID = 6162]

3. (A), (B) and (D) only

केवल (A), (B) और (D)

[Option ID = 6163]

4. (A), (C) and (D) only

केवल (A), (C) और (D)

[Option ID = 6164]

- 32) Which of the following are responsible for global cooling?

- (A) Halocarbons
- (B) Stratospheric ozone
- (C) Tropospheric ozone
- (D) Sulphate aerosols
- (E) Black carbon

Choose the most appropriate answer from the options given below :

निम्नलिखित में से कौन-से कारक वैश्विक प्रशीतन के लिए जिम्मेदार हैं -

- (A) हेलोकार्बन
- (B) समतापमंडलीय ओजोन
- (C) क्षोभमंडलीय ओजोन
- (D) सल्फेट एरोसोल
- (E) ब्लैक कार्बन

नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1542][Question Description = 137_00_General_27_OCT22_Q37]

1. (A), (B) and (D) only

केवल (A), (B) और (D)

[Option ID = 6165]

2. (B) and (D) only

केवल (B) और (D)

[Option ID = 6166]

3. (B), (D) and (E) only

केवल (B), (D) और (E)

[Option ID = 6167]

4. (C) and (D) only

केवल (C) और (D)

[Option ID = 6168]

- 33) Which of the following are Sustainable Development Goals (SDGs)?

- (A) Life below water
- (B) Life on land
- (C) Zero deforestation
- (D) Clean water
- (E) Clean Air

Choose the correct answer from the options given below :

निम्नलिखित में से कौन-से सतत विकास लक्ष्य हैं?

- (A) जल के नीचे जीवन
- (B) भूमि पर जीवन
- (C) शून्य निर्वनीकरण
- (D) स्वच्छ जल
- (E) स्वच्छ वायु

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1543][Question Description = 138_00_General_27_OCT22_Q38]

1. (A), (C) and (D) only

केवल (A), (C) और (D)

[Option ID = 6169]

2. (B), (C) and (E) only

केवल (B), (C) और (E)

[Option ID = 6170]

3. (A), (B) and (D) only

केवल (A), (B) और (D)

[Option ID = 6171]

4. (A), (B), (D) and (E) only

केवल (A), (B), (D) और (E)

[Option ID = 6172]

- 34) India's disaster management plan is based on

भारत की आपदा प्रबंधन योजना किस पर आधारित है?

[Question ID = 1544][Question Description = 139_00_General_27_OCT22_Q39]

1. Sendai Framework

सेन्डाई फ्रेमवर्क

[Option ID = 6173]

2. Kyoto protocol

क्योटो प्रोटोकॉल

[Option ID = 6174]

3. Rio summit

रियो सम्मेलन

[Option ID = 6175]

4. Montreal protocol

मॉन्ट्रियल प्रोटोकॉल

[Option ID = 6176]

- 35) Blue hydrogen is produced by process of

निम्नलिखित में से किस प्रक्रिया द्वारा ब्लू हाइड्रोजन का उत्पादन होता है?

[Question ID = 1545][Question Description = 140_00_General_27_OCT22_Q40]

1. Electrolysis

इलेक्ट्रोलायसिस

[Option ID = 6177]

2. Steam reforming of natural gas or methane

प्राकृतिक गैस या मीथेन का भाप सुधार (स्टीम रिफॉर्मिंग)

[Option ID = 6178]

3. Steam reforming of Bituminous coal

बिट्युमिनस कोयले का भाप सुधार

[Option ID = 6179]

4. Steam reforming of lignite

लिंगनाइट का भाप सुधार

[Option ID = 6180]

36) The NEP envisages the setting up of

राष्ट्रीय शिक्षा नीति किसके गठन की परिकल्पना करती है?

[Question ID = 1546][Question Description = 141_00_General_27_OCT22_Q41]

1. Regional Research councils

क्षेत्रीय अनुसंधान परिषद

[Option ID = 6181]

2. National Research Foundation

राष्ट्रीय शोध प्रतिष्ठान

[Option ID = 6182]

3. National Research Commission

राष्ट्रीय शोध आयोग

[Option ID = 6183]

4. National Research Regulatory Authority

राष्ट्रीय शोध विनियामक प्राधिकरण

[Option ID = 6184]

37) Which of the following are the advantages of distance education system?

- (A) Free education for all
- (B) Flexible system of education
- (C) Encourages earn and learn approach
- (D) No regular attendance is required
- (E) High and complex method of knowledge acquisition

Choose the correct answer from the options given below :

दूरस्थ शिक्षा पद्धति के लाभ निम्नलिखित में से कौन से हैं?

- (A) सभी के लिए निःशुल्क शिक्षा
- (B) शिक्षा की सुनम्य पद्धति
- (C) अर्जन एवं पठन उपागम को प्रोत्साहित करना
- (D) नियमित उपस्थिति की कोई आवश्यकता नहीं
- (E) ज्ञान-अर्जन की उच्च एवं जटिल विधि

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1547][Question Description = 142_00_General_27_OCT22_Q42]

1. (A), (B), (C) only

केवल (A), (B), (C)

[Option ID = 6185]

2. (B), (C), (D) only

केवल (B), (C), (D)

[Option ID = 6186]

3. (C), (D), (E) only

केवल (C), (D), (E)

[Option ID = 6187]

4. (A), (D), (E) only

केवल (A), (D), (E)

[Option ID = 6188]

38) Arrange the following in chronological sequences from the beginning to the last as per the year of their establishment

- (A) Indira Gandhi National Open University
- (B) Karnataka State Open University
- (C) Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University
- (D) Nalanda Open University
- (E) Dr. B.R. Ambedkar Open University (Andhra Pradesh)

Choose the correct answer from the options given below :

निम्नलिखित को उनकी स्थापना के वर्ष के अनुसार आरंभ से अंत के कालानुक्रम में व्यवस्थित कीजिए :

- (A) इंदिरा गाँधी राष्ट्रीय मुक्त विश्वविद्यालय
- (B) कर्नाटक राज्य मुक्त विश्वविद्यालय
- (C) यशवंतराव चवाण महाराष्ट्र मुक्त विश्वविद्यालय
- (D) नालंदा मुक्त विश्वविद्यालय
- (E) डॉ. बी.आर. अंबेडकर मुक्त विश्वविद्यालय (आंध्रप्रदेश)

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए :

[Question ID = 1548][Question Description = 143_00_General_27_OCT22_Q43]

1. (A), (C), (D), (B), (E)

[Option ID = 6189]

2. (E), (A), (D), (C), (B)

[Option ID = 6190]

3. (B), (C), (A), (E), (D)

[Option ID = 6191]

4. (E), (D), (A), (B), (C)

[Option ID = 6192]

39) Which of the following statements are true regarding Takshashila?

- (A) Indian Grammarian Panini had studied there.
- (B) Renowned Physician of ancient India Jivaka studied there.
- (C) Xuan Zang studied Yogashastra at Takshashila.
- (D) Chinese scholar I-Qing visited Takshashila in 7th Century CE.

Choose the most appropriate answer from the options given below :

तक्षशिला के बारे में निम्नांकित में से कौन से कथन सही हैं?

- (A) भारतीय वैद्या करण पाणिनी ने वहाँ अध्ययन किया था।
- (B) प्राचीन भारत के सुप्रसिद्ध चिकित्सक जीवक ने वहाँ अध्ययन किया था।
- (C) शूयान-त्सांग ने तक्षशिला में योगशास्त्र का अध्ययन किया था।
- (D) चीन के विद्वान ई-छिंग ने 7^{वीं} सदी इसा पूर्व में तक्षशिला की यात्रा की थी।

नीचे दिए गए विकल्पों में से सबसे उपयुक्त उत्तर का चयन कीजिए:

[Question ID = 1549][Question Description = 144_00_General_27_OCT22_Q44]

1. (B) and (C) only

केवल (B) और (C)

[Option ID = 6193]

2. (A) and (D) only

केवल (A) और (D)

[Option ID = 6194]

3. (A), (B), (C) and (D)

(A), (B), (C) और (D)

[Option ID = 6195]

4. (A) and (B) only

केवल (A) और (B)

[Option ID = 6196]

40) Match List I with List II :

List I (Name of the subject)	List II (Domain)
(A) Shiksha	(I) Metrics
(B) Kalpa	(II) Interpretation
(C) Chandas	(III) Phonetics
(D) Mimāmsā	(IV) Rituals

Choose the correct answer from the options given below :

सूची-I के साथ सूची-II का मिलान कीजिए :

सूची-I (विषय का नाम)	सूची-II (क्षेत्र)
(A) शिक्षा	(I) छंद शास्त्र
(B) कल्प	(II) निर्वचन (भाषांतरण)
(C) छंद	(III) स्वनिक विज्ञान
(D) मीमांसा	(IV) रीति-रिवाज

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए :

[Question ID = 1550][Question Description = 145_00_General_27_OCT22_Q45]

1. (A)-(III), (B)-(IV), (C)-(I), (D)-(II)

[Option ID = 6197]

2. (A)-(IV), (B)-(III), (C)-(II), (D)-(I)

[Option ID = 6198]

3. (A)-(II), (B)-(I), (C)-(IV), (D)-(III)

[Option ID = 6199]

4. (A)-(III), (B)-(I), (C)-(II), (D)-(IV)

[Option ID = 6200]

Topic:- 11_GP_SH1_Set1_C

1) Read the passage and answer below questions:

To end both mass poverty and political uncertainty, the newly liberated nations required economic development. Rapid economic growth was required not only to raise living standards, but also to sustain a spirit of national solidarity. Such was the broadly accepted consensus, which, however, admitted of variations in policies adopted or rejected by post-colonial governments. Where communists were in charge, there was a push to nationalise industries and eliminate private sector production units. In agriculture, family farms were discouraged. Yet even in non-communist countries the state assumed a pre-dominant role in industrial production. Yet agriculture remained in private hands. Some countries left feudal systems of landholding intact; others gave ownership rights to tenants or sharecroppers. There were also variations on the question of international trade and capital flows. Some countries rigorously protected their own industries from external competition, erecting high tariff barriers. Others adopted a more flexible trade regime, selectively permitting foreign goods and capital into their territory. An important factor in the history of modern Asian nations is that of foreign policy. Countries governed by communist parties were allied with the Soviet Union, while other Asian countries allied with the United States. The latter were attracted by Western financial and technical aid. Yet other countries chose to strike out on a path of non-alignment, choosing not to closely identify with either the Russians or the Americans.

निम्नांकित गद्यांश को पढ़िए एवं 46-50 तक के प्रश्नों का उत्तर दीजिए :

हाल ही में नव स्वतंत्र होने वाले राष्ट्रों में जनसमूह के स्तर पर निर्धनता और राजनैतिक अनिश्चितता दोनों के अंत करने हेतु आर्थिक विकास अपेक्षित था। तीव्र आर्थिक विकास की अपेक्षा न केवल जीवन स्तर को ऊपर उठाने हेतु आवश्यकता थी अपितु राष्ट्रीय एकजुटता को बनाए रखने के लिए भी इसकी आवश्यकता थी। इस बात को लेकर मोटे तौर पर लोगों में आम सहमति थी तथापि औपनिवेशिक सत्ता के बाद अपनायी गयी अथवा अस्वीकृत नीतियों में परिवर्त्य को स्वीकार्य किया गया। जहाँ साम्यवादियों का शासन था वहाँ उद्योगों के राष्ट्रीयकरण और निजी क्षेत्र की उत्पादन ईकाइयों को बंद करने की मुहिम चलायी गयी। इसी क्षेत्र में पारिवारिक खेती को हतोत्साहित किया गया तथापि गैर-साम्यवादी देशों में भी औद्योगिक उत्पादन में शासन की प्रमुख भूमिका थी। तथापि कृषि क्षेत्र निजी हाथों में ही रहा, कुछ देशों ने भू-धारिता को अक्षुण्ण रखने की सामंती व्यवस्था का परित्याग किया, अन्य देशों ने किराएदार अथवा बटाईदार को स्वामित्व का अधिकार दे दिया। अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार और पूंजी प्रवाह के मामले में भी विभिन्नताएं थी। कुछ देशों ने अपने स्वयं के उद्योगों को बाह्य देशों की प्रतिस्पर्धा से संरक्षित रखने के लिए टैरिफ (प्रशुल्क) की दरों में अत्यधिक वृद्धि कर दी। अन्य देशों ने अपेक्षाकृत अधिक लचीले व्यापार तंत्र को अपनाया और इस क्रम में विदेशी माल और पूंजी को चयनित रूप में ही अपने भूभाग में प्रविष्ट होने की अनुमति दी। आधुनिक एशियाई राष्ट्रों के इतिहास में एक महत्वपूर्ण घटक विदेश नीति है। साम्यवादी दलों द्वारा शासित देशों ने सोवियत संघ के साथ मैत्री की जबकि अन्य एशियाई देशों ने संयुक्त राज्य अमेरिका के साथ मैत्री की। परवर्ती देश पश्चिमी देशों की वित्तीय एवं तकनीकी सहायता से आकर्षित हुए। फिर भी अन्य देशों ने गुट निरपेक्ष मार्ग को अपनाने का विकल्प चुना और न तो रूस, न ही अमेरिका के साथ गहन तादात्म्य स्थापित किया।

The newly liberated nations needed economic development for

नव (हाल ही में) स्वतंत्र हुए राष्ट्रों को निम्नांकित में किसकेलिये आर्थिक विकास की आवश्यकता थी?

[Question ID = 1551][Question Description = 146_00_General_27_OCT22_Q46]

1. **A broad political consensus**

एक वृहत राजनीतिक आमसहमति

[Option ID = 6201]

2. **Governmental control**

शासकीय नियंत्रण

[Option ID = 6202]

3. **Rejecting some policies**

कुछ नीतियों को अस्वीकृत करना

[Option ID = 6203]

4. **National integration**

राष्ट्रीय एकीकरण

[Option ID = 6204]

2) Read the passage and answer below questions:

To end both mass poverty and political uncertainty, the newly liberated nations required economic development. Rapid economic growth was required not only to raise living standards, but also to sustain a spirit of national solidarity. Such was the broadly accepted consensus, which, however, admitted of variations in policies adopted or rejected by post-colonial governments. Where communists were in charge, there was a push to nationalise industries and eliminate private sector production units. In agriculture, family farms were discouraged. Yet even in non-communist countries the state assumed a pre-dominant role in industrial production. Yet agriculture remained in private hands. Some countries left feudal systems of landholding intact; others gave ownership rights to tenants or sharecroppers. There were also variations on the question of international trade and capital flows. Some countries rigorously protected their own industries from external competition, erecting high tariff barriers. Others adopted a more flexible trade regime, selectively permitting foreign goods and capital into their territory. An important factor in the history of modern Asian nations is that of foreign policy. Countries governed by communist parties were allied with the Soviet Union, while other Asian countries allied with the United States. The latter were attracted by Western financial and technical aid. Yet other countries chose to strike out on a path of non-alignment, choosing not to closely identify with either the Russians or the Americans.

निम्नांकित गद्यांश को पढ़िए एवं 46-50 तक के प्रश्नों का उत्तर दीजिए :

हाल ही में नव स्वतंत्र होने वाले राष्ट्रों में जनसमूह के स्तर पर निर्धनता और राजनैतिक अनिश्चितता दोनों के अंत करने हेतु आर्थिक विकास अपेक्षित था। तीव्र आर्थिक विकास की अपेक्षा न केवल जीवन स्तर को ऊपर उठाने हेतु आवश्यकता थी अपितु राष्ट्रीय एकजुटता को बनाए रखने के लिए भी इसकी आवश्यकता थी। इस बात को लेकर मोटे तौर पर लोगों में आम सहमति थी तथापि औपनिवेशिक सत्ता के बाद अपनायी गयी अथवा अस्वीकृत नीतियों में परिवर्त्य को स्वीकार्य किया गया। जहाँ साम्यवादियों का शासन था वहाँ उद्योगों के राष्ट्रीयकरण और निजी क्षेत्र की उत्पादन इकाइयों को बंद करने की मुहिम चलाई गयी। इसी क्षेत्र में पारिवारिक खेती को हतोत्साहित किया गया तथापि गैर-साम्यवादी देशों में भी औद्योगिक उत्पादन में शासन की प्रमुख भूमिका थी। तथापि कृषि क्षेत्र निजी हाथों में ही रहा, कुछ देशों ने भू-धारिता को अक्षुण्ण रखने की सामंती व्यवस्था का परित्याग किया, अन्य देशों ने किराएदार अथवा बटाईदार को स्वामित्व का अधिकार दे दिया। अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार और पूंजी प्रवाह के मामले में भी विभिन्नताएं थी। कुछ देशों ने अपने स्वयं के उद्योगों को बाह्य देशों की प्रतिस्पर्धा से संरक्षित रखने के लिए टैरिफ (प्रगुल्क) की दरों में अत्यधिक वृद्धि कर दी। अन्य देशों ने अपेक्षाकृत अधिक लचीले व्यापार तंत्र को अपनाया और इस क्रम में विदेशी माल और पूंजी को चयनित रूप में ही अपने भूभाग में प्रविष्ट होने की अनुमति दी। आधुनिक एशियाई राष्ट्रों के इतिहास में एक महत्वपूर्ण घटक विदेश नीति है। साम्यवादी दलों द्वारा शासित देशों ने सोवियत संघ के साथ मैत्री की जबकि अन्य एशियाई देशों ने संयुक्त राज्य अमेरिका के साथ मैत्री की। परवर्ती देश पश्चिमी देशों की वित्तीय एवं तकनीकी सहायता से आकर्षित हुए। फिर भी अन्य देशों ने गुट निरपेक्ष मार्ग को अपनाने का विकल्प चुना और न तो रूस, न ही अमेरिका के साथ गहन तादात्म्य स्थापित किया।

In communist regimes, the aims of their core policy were to

- (A) Eliminate the private sector
- (B) Support family farms
- (C) Accept different politico-economic initiatives
- (D) Nationalise the industries

Choose the correct option given below

साम्यवादी शासन में, उनकी मुख्य नीति के उद्देश्य थे :

- (A) निजी क्षेत्र का अंत करना।
- (B) पारिवारिक खेती को सहायता देना।
- (C) विभिन्न राजनीतिक - आर्थिक पहलों को स्वीकारना।
- (D) उद्योगों का राष्ट्रीयकरण करना।

नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनिए :

1. (A) and (B)

(A) और (B)

[Option ID = 6205]

2. (B) and (C)

(B) और (C)

[Option ID = 6206]

3. (A) and (D)

(A) और (D)

[Option ID = 6207]

4. (C) and (A)

(C) और (A)

[Option ID = 6208]

3) Read the passage and answer below questions:

To end both mass poverty and political uncertainty, the newly liberated nations required economic development. Rapid economic growth was required not only to raise living standards, but also to sustain a spirit of national solidarity. Such was the broadly accepted consensus, which, however, admitted of variations in policies adopted or rejected by post-colonial governments. Where communists were in charge, there was a push to nationalise industries and eliminate private sector production units. In agriculture, family farms were discouraged. Yet even in non-communist countries the state assumed a pre-dominant role in industrial production. Yet agriculture remained in private hands. Some countries left feudal systems of landholding intact; others gave ownership rights to tenants or sharecroppers. There were also variations on the question of international trade and capital flows. Some countries rigorously protected their own industries from external competition, erecting high tariff barriers. Others adopted a more flexible trade regime, selectively permitting foreign goods and capital into their territory. An important factor in the history of modern Asian nations is that of foreign policy. Countries governed by communist parties were allied with the Soviet Union, while other Asian countries allied with the United States. The latter were attracted by Western financial and technical aid. Yet other countries chose to strike out on a path of non-alignment, choosing not to closely identify with either the Russians or the Americans.

निम्नांकित गद्यांश को पढ़िए एवं 46-50 तक के प्रश्नों का उत्तर दीजिए :

हाल ही में नव स्वतंत्र होने वाले राष्ट्रों में जनसमूह के स्तर पर निर्धनता और राजनैतिक अनिश्चितता दोनों के अंत करने हेतु आर्थिक विकास अपेक्षित था। तीव्र आर्थिक विकास की अपेक्षा न केवल जीवन स्तर को ऊपर उठाने हेतु आवश्यकता थी अपितु राष्ट्रीय एकजुटता को बनाए रखने के लिए भी इसकी आवश्यकता थी। इस बात को लेकर मोटे तौर पर लोगों में आम सहमति थी तथापि औपनिवेशिक सत्ता के बाद अपनायी गयी अथवा अस्वीकृत नीतियों में परिवर्त्य को स्वीकार्य किया गया। जहाँ साम्यवादियों का शासन था वहाँ उद्योगों के राष्ट्रीयकरण और निजी क्षेत्र की उत्पादन ईकाइयों को बंद करने की मुहिम चलायी गयी। इसी क्षेत्र में पारिवारिक खेती को हतोत्साहित किया गया तथापि गैर-साम्यवादी देशों में भी औद्योगिक उत्पादन में शासन की प्रमुख भूमिका थी। तथापि कृषि क्षेत्र निजी हाथों में ही रहा, कुछ देशों ने भू-धारिता को अक्षुण्ण रखने की सामंती व्यवस्था का परित्याग किया, अन्य देशों ने किराएदार अथवा बटाईदार को स्वामित्व का अधिकार दे दिया। अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार और पूंजी प्रवाह के मामले में भी विभिन्नताएँ थीं। कुछ देशों ने अपने स्वयं के उद्योगों को बाह्य देशों की प्रतिस्पर्धा से संरक्षित रखने के लिए टैरिफ (प्रशुल्क) की दरों में अत्यधिक वृद्धि कर दी। अन्य देशों ने अपेक्षाकृत अधिक लचीले व्यापार तंत्र को अपनाया और इस क्रम में विदेशी माल और पूंजी को चयनित रूप में ही अपने भूभाग में प्रविष्ट होने की अनुमति दी। आधुनिक एशियाई राष्ट्रों के इतिहास में एक महत्वपूर्ण घटक विदेश नीति है। साम्यवादी दलों द्वारा शासित देशों ने सोवियत संघ के साथ मैत्री की जबकि अन्य एशियाई देशों ने संयुक्त राज्य अमेरिका के साथ मैत्री की। परवर्ती देश पश्चिमी देशों की वित्तीय एवं तकनीकी सहायता से आकर्षित हुए। फिर भी अन्य देशों ने गुट निरपेक्ष मार्ग को अपनाने का विकल्प चुना और न तो रूस, न ही अमेरिका के साथ गहन तादात्म्य स्थापित किया।

The post-colonial governments preferred

उपनिवेशकोत्तर सरकारों ने निम्नांकित में से किसे वरीयता दी?

[Question ID = 1553][Question Description = 148_00_General_27_OCT22_Q48]

1. Political uncertainty

राजनीतिक अनिश्चितता

[Option ID = 6209]

2. Broad policy consensus

ब्रुहत नीति आमसहमति

[Option ID = 6210]

3. International trade

अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार

[Option ID = 6211]

4. Rigorous external competition

कड़ी बाह्य प्रतिस्पर्धा

[Option ID = 6212]

4) Read the passage and answer below questions:

To end both mass poverty and political uncertainty, the newly liberated nations required economic development. Rapid economic growth was required not only to raise living standards, but also to sustain a spirit of national solidarity. Such was the broadly accepted consensus, which, however, admitted of variations in policies adopted or rejected by post-colonial governments. Where communists were in charge, there was a push to nationalise industries and eliminate private sector production units. In agriculture, family farms were discouraged. Yet even in non-communist countries the state assumed a pre-dominant role in industrial production. Yet agriculture remained in private hands. Some countries left feudal systems of landholding intact; others gave ownership rights to tenants or sharecroppers. There were also variations on the question of international trade and capital flows. Some countries rigorously protected their own industries from external competition, erecting high tariff barriers. Others adopted a more flexible trade regime, selectively permitting foreign goods and capital into their territory. An important factor in the history of modern Asian nations is that of foreign policy. Countries governed by communist parties were allied with the Soviet Union, while other Asian countries allied with the United States. The latter were attracted by Western financial and technical aid. Yet other countries chose to strike out on a path of non-alignment, choosing not to closely identify with either the Russians or the Americans.

निम्नांकित गद्यांश को पढ़िए एवं 46-50 तक के प्रश्नों का उत्तर दीजिए :

हाल ही में नव स्वतंत्र होने वाले राष्ट्रों में जनसमूह के स्तर पर निर्धनता और राजनैतिक अनिश्चितता दोनों के अंत करने हेतु आर्थिक विकास अपेक्षित था। तीव्र आर्थिक विकास की अपेक्षा न केवल जीवन स्तर को ऊपर उठाने हेतु आवश्यकता थी अपितु राष्ट्रीय एकजुटता को बनाए रखने के लिए भी इसकी आवश्यकता थी। इस बात को लेकर मोटे तौर पर लोगों में आम सहमति थी तथापि औपनिवेशिक सत्ता के बाद अपनायी गयी अथवा अस्वीकृत नीतियों में परिवर्त्य को स्वीकार्य किया गया। जहाँ साम्यवादियों का शासन था वहाँ उद्योगों के राष्ट्रीयकरण और निजी क्षेत्र की उत्पादन ईकाइयों को बंद करने की मुहिम चलायी गयी। इसी क्षेत्र में पारिवारिक खेती को हतोत्साहित किया गया तथापि गैर-साम्यवादी देशों में भी औद्योगिक उत्पादन में शासन की प्रमुख भूमिका थी। तथापि कृषि क्षेत्र निजी हाथों में ही रहा, कुछ देशों ने भू-धारिता को अक्षुण्ण रखने की सामंती व्यवस्था का परित्याग किया, अन्य देशों ने किराएदार अथवा बटाईदार को स्वामित्व का अधिकार दे दिया। अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार और पूंजी प्रवाह के मामले में भी विभिन्नताएं थी। कुछ देशों ने अपने स्वयं के उद्योगों को बाह्य देशों की प्रतिस्पर्धा से संरक्षित रखने के लिए टैरिफ (प्रशुल्क) की दरों में अत्यधिक वृद्धि कर दी। अन्य देशों ने अपेक्षाकृत अधिक लचीले व्यापार तंत्र को अपनाया और इस क्रम में विदेशी माल और पूंजी को चयनित रूप में ही अपने भूभाग में प्रविष्ट होने की अनुमति दी। आधुनिक एशियाई राष्ट्रों के इतिहास में एक महत्वपूर्ण घटक विदेश नीति है। साम्यवादी दलों द्वारा शासित देशों ने सोवियत संघ के साथ मैत्री की जबकि अन्य एशियाई देशों ने संयुक्त राज्य अमेरिका के साथ मैत्री की। परवर्ती देश पश्चिमी देशों की वित्तीय एवं तकनीकी सहायता से आकर्षित हुए। फिर भी अन्य देशों ने गुट निरपेक्ष मार्ग को अपनाने का विकल्प चुना और न तो रूस, न ही अमेरिका के साथ गहन तादात्म्य स्थापित किया।

In the case of foreign policy, Asian nations were

विदेश नीति के मामले (संबंध) में एशियाई देश थे :

[Question ID = 1554][Question Description = 149_00_General_27_OCT22_Q49]

1. **Divided**

विभाजित

[Option ID = 6213]

2. **United**

एकजुट

[Option ID = 6214]

3. **Neutral**

उदासीन

[Option ID = 6215]

4. **Unclear**

अस्पष्ट

[Option ID = 6216]

5) Read the passage and answer below questions:

To end both mass poverty and political uncertainty, the newly liberated nations required economic development. Rapid economic growth was required not only to raise living standards, but also to sustain a spirit of national solidarity. Such was the broadly accepted consensus, which, however, admitted of variations in policies adopted or rejected by post-colonial governments. Where communists were in charge, there was a push to nationalise industries and eliminate private sector production units. In agriculture, family farms were discouraged. Yet even in non-communist countries the state assumed a pre-dominant role in industrial production. Yet agriculture remained in private hands. Some countries left feudal systems of landholding intact; others gave ownership rights to tenants or sharecroppers. There were also variations on the question of international trade and capital flows. Some countries rigorously protected their own industries from external competition, erecting high tariff barriers. Others adopted a more flexible trade regime, selectively permitting foreign goods and capital into their territory. An important factor in the history of modern Asian nations is that of foreign policy. Countries governed by communist parties were allied with the Soviet Union, while other Asian countries allied with the United States. The latter were attracted by Western financial and technical aid. Yet other countries chose to strike out on a path of non-alignment, choosing not to closely identify with either the Russians or the Americans.

निम्नांकित गद्यांश को पढ़िए एवं 46-50 तक के प्रश्नों का उत्तर दीजिए :

हाल ही में नव स्वतंत्र होने वाले राष्ट्रों में जनसमूह के स्तर पर निर्धनता और राजनैतिक अनिश्चितता दोनों के अंत करने हेतु आर्थिक विकास अपेक्षित था। तीव्र आर्थिक विकास की अपेक्षा न केवल जीवन स्तर को ऊपर उठाने हेतु आवश्यकता थी अपितु राष्ट्रीय एकजुटता को बनाए रखने के लिए भी इसकी आवश्यकता थी। इस बात को लेकर मोटे तौर पर लोगों में आम सहमति थी तथापि औपनिवेशिक सत्ता के बाद अपनायी गयी अथवा अस्वीकृत नीतियों में परिवर्त्य को स्वीकार्य किया गया। जहाँ साम्यवादियों का शासन था वहाँ उद्योगों के राष्ट्रीयकरण और निजी क्षेत्र की उत्पादन ईकाइयों को बंद करने की मुहिम चलायी गयी। इसी क्षेत्र में पारिवारिक खेती को हतोत्साहित किया गया तथापि गैर-साम्यवादी देशों में भी औद्योगिक उत्पादन में शासन की प्रमुख भूमिका थी। तथापि कृषि क्षेत्र निजी हाथों में ही रहा, कुछ देशों ने भू-धारिता को अक्षुण्ण रखने की सामंती व्यवस्था का परित्याग किया, अन्य देशों ने किराएदार अथवा बटाईदार को स्वामित्व का अधिकार दे दिया। अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार और पूंजी प्रवाह के मामले में भी विभिन्नताएं थी। कुछ देशों ने अपने स्वयं के उद्योगों को बाह्य देशों की प्रतिस्पर्धा से संरक्षित रखने के लिए टैरिफ (प्रशुल्क) की दरों में अत्यधिक वृद्धि कर दी। अन्य देशों ने अपेक्षाकृत अधिक लचीले व्यापार तंत्र को अपनाया और इस क्रम में विदेशी माल और पूंजी को चयनित रूप में ही अपने भूभाग में प्रविष्ट होने की अनुमति दी। आधुनिक एशियाई राष्ट्रों के इतिहास में एक महत्वपूर्ण घटक विदेश नीति है। साम्यवादी दलों द्वारा शासित देशों ने सोवियत संघ के साथ मैत्री की जबकि अन्य एशियाई देशों ने संयुक्त राज्य अमेरिका के साथ मैत्री की। परवर्ती देश पश्चिमी देशों की वित्तीय एवं तकनीकी सहायता से आकर्षित हुए। फिर भी अन्य देशों ने गुट निरपेक्ष मार्ग को अपनाने का विकल्प चुना और न तो रूस, न ही अमेरिका के साथ गहन तादात्म्य स्थापित किया।

The passage attempts to analyse in respect of newly liberated countries

गद्यांश नव स्वतंत्र हुए देशों के संदर्भ में निम्नांकित में से किसके विश्लेषण का प्रयास करता है ?

[Question ID = 1555][Question Description = 150_00_General_27_OCT22_Q50]

1. Their post-colonial politico-economic policies

उनकी उपनिवेशोत्तर राजनीतिक-आर्थिक नीतियों का

[Option ID = 6217]

2. The need for protectionism in the global market

वैश्विक बाजार में संरक्षणवाद की आवश्यकता का

[Option ID = 6218]

3. The importance of non-alignment

गुट-निरपेक्षता के महत्व का

[Option ID = 6219]

4. The benefits of Western capital

पश्चिमी पूंजी के महत्व का

[Option ID = 6220]

